

|| ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯಃ ||



Tracking:

Sr	Date	Remarks	By
1	10/04/2012	Typing Started on	H K Srinivasa Rao
2	12/04/2012	Typing Ended on	H K Srinivasa Rao
3		I Proof Reading & Correction	M S Venugopal & H K Srinivasa Rao
4	15/08/2012	II Proof Reading & Correction	B S Pavan & H K Srinivasa Rao

|| ಶ್ರೀ ಹಯವದನ ರಂಗವಿಠಲ ಗೋಪೀನಾಥೋ ವಿಜಯತೇ ||

Blessed by Lord and with His divine grace, we are pleased to publish this Magnanimous Work of Sri Acharya Madhwa. It is a humble effort to make available this Great work to Sadhakas who are interested in the noble path of propagating Acharya Madhwa's Philosophy.

With great humility, we solicit the readers to bring to our notice any inadvertant typographical mistakes that could have crept in, despite great care. We would be pleased to incorporate such corrections in the next versions. Users can contact us, for editable version, to facilitate any value additions.

Contact: H K SRINIVASA RAO, NO 26, 2ND FLOOR, 15TH CROSS, NEAR VIDHYAPEETA CIRCLE, ASHOKANAGAR, BANGALORE 560050. PH NO. 26615951, 9901971176, 8095551774, Email : srkarc@gmail.com

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು



ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸುಕೃತದ ಫಲವಾಗಿ ಮಧ್ವಮತದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಲು, ಪ್ರೇಮಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ ನನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ, ಈ ಸಾಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶಮಾಡಿದ, ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಮಾತಾ ಪಿತೃಗಳಾದ, ದಿವಂಗತರಾದ ಲಲಿತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಹೆಚ್ ಆರ್ ಅವರ ಸವಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಈ "ಸರ್ವಮೂಲ ಯಜ್ಞ"

“ಮಾತೃದೇವೋ ಭವ-ಪಿತೃದೇವೋಭವ-ಆಚಾರ್ಯದೇವೋಭವ”

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ಅನುನಾಸಿಕದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯು, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಾಗ, ಅದರ ಜ್ಞಾನದ ಗಂಧವೇ ಇಲ್ಲದವರಂತೆ, ಕನ್ನಡಿಗರು ಇದನ್ನು ಕಡೆಗೆಣಿಸಿರುವುದು ಏಕೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಸರಿಯಾದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಗಾಗಿ, ಸರಿಯಾದ ಅನುಸ್ವಾರಗಳು ಅವಶ್ಯಕ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಶ್ರಮವಹಿಸಿ, ಸರಿಯಾದ ಅನುನಾಸಿಕ, ಅನುಸ್ವಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಓದುಗರು ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮನ್ನಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಂಥ ಋಣ:ವ್ಯಾಸನಕೆರೆ ಪ್ರಭಂಜನಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಸರ್ವಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳು.

|| ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯಃ ||

ಯ ಇಜ್ಯತೇ ವಿಧೀಶಾನಶಕ್ರಪೂರ್ವೈಃ ಸದಾ ಮಖೈಃ |
ರಮಾಪ್ರಣಯಿನೇ ತಸ್ಮೈ ಸರ್ವಯಜ್ಞಭುಜೇ ನಮಃ || 01 ||

ಮಹಾನಾಮ್ನೀನಾಮುಪಸರ್ಗಾನುಪಸೃಜತ್ಯಯಂ ವೈ ಲೋಕಃ ಪ್ರಥಮಾ
ಮಹಾನಾಮ್ನು ನ್ತರಿಕ್ಷಲೋಕೋ ದ್ವಿತೀಯಾಽಸೌ ಲೋಕಸ್ತತೀಯಾ ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ವಾ
ಏಷ ಲೋಕೇಭ್ಯಸ್ಸನ್ನಿರ್ಮಿತೋ ಯತ್ ಷೋಳಶೀತದ್ಯನ್ಮಹಾನಾಮ್ನೀನಾಮುಪ-
ಸರ್ಗಾನುಪಸೃಜತಿ ಸರ್ವೇಭ್ಯ ಏವೈನಂ ತಲ್ಲೋಕೇಭ್ಯಸ್ಸನ್ನಿರ್ಮಿತೇ
ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಲೋಕೇಭ್ಯಸ್ಸನ್ನಿರ್ಮಿತೇನ ಷೋಳಶಿನಾ ರಾಧ್ನೋತಿ ಯ ಏವಂ ವೇದ |
-(ಐತರೇಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಮ್ 2/16/4)

ಮಹಾನಾಮ್ನೀನಾಮುಚಾಮುಪಸರ್ಗಾ ಯೇ ಉಪಸರ್ಜನಭೂತಾಸ್ತಾನುಪಸೃಜತಿ -
ಸಂಯೋಜಯತಿ | ಮಹಾನ್ನಾಮ ಯಾಸು ಋಕ್ಷು ವಿದ್ಯತೇ ತಾ ಮಹಾನಾಮ್ನೈಃ |
ಪರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಯನ್ನಾಮೇನ್ವಾದಿಕಂ ತನ್ಮಹಾರ್ಥತ್ವಾನ್ಮಹತ್ | ಮಹದ್ಧಿ ತತ್ಪರಂ
ಬ್ರಹ್ಮ | ಅಶೇಷಗುಣಪೂರ್ತೇಃ |

ತತ್ತ್ಯಕ ಆಹುರಗುಣಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ | ನ ತದ್ಯುಕ್ತಮ್ | ಶ್ರುತಿಯುಕ್ತವಿರೋಧಾತ್ | ತಥಾಹಿ
ಶ್ರುತಿಃ -

‘ ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಮನಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ’ | ‘ ವಿಜ್ಞಾನಮಾನಂದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ’ |
‘ ಯಃ ಸರ್ವಜ್ಞಃ ಸರ್ವವಿತ್ ’ ‘ ಯಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಮಯಂ ತಪಃ ’ |
‘ ತಸ್ಮಾದೇತದ್ಬ್ರಹ್ಮ ನಾಮರೂಪಮನ್ನಂ ಚ ಜಾಯತೇ ’ |
‘ ದಿವ್ಯೋ ಹ್ಯಮೂರ್ತಃ ಪುರುಷಃ ಸಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯನ್ತರೋ ಹ್ಯಜಃ |
ಅಪ್ರಾಣೋ ಹ್ಯಮನಾಃ ಶುಭ್ರೋ ಹ್ಯಕ್ಷರಾತ್ ಪರತಃ ಪರಃ ’ |
‘ ಏತಾವಾನಸ್ಯ ಮಹಿಮಾ ತತೋ ಜ್ಯಾಯಾಂಶ್ಚ ಪೂರುಷಃ ’ |
‘ ಯೋ ನಃ ಪಿತಾ ಜನಿತಾ ಯೋ ವಿಧಾತಾ ಧಾಮಾನಿ ವೇದ ಭುವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ ’ |
‘ ಪೂರ್ಣಮದಃ ಪೂರ್ಣಮಿದಂ ಪೂರ್ಣಾತ್ ಪೂರ್ಣಮುದಚ್ಯತೇ |
ಪೂರ್ಣಸ್ಯ ಪೂರ್ಣಮಾದಾಯ ಪೂರ್ಣಮೇವಾವಶಿಷ್ಯತೇ ’ |

‘ ಸರ್ವನಾಮಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಾ ಸರ್ವಗನ್ಠಃ ಸರ್ವರಸಃ ಸರ್ವಮಿದಮಭ್ಯಾತ್ಮೋಽ-
ವಾಕ್ಯನಾದರಃ ’ |

‘ ವಿಷ್ಣೋರ್ನು ಕಂ ವೀರ್ಯಾಣಿ ಪ್ರವೋಚಂ ಯಃ ಪಾರ್ಥಿವಾನಿ ವಿಮಮೇ ರಜಾಂಸಿ |
ಪರೋ ಮಾತ್ರಯಾ ತನ್ನಾ ವೃಧಾನ ನ ತೇ ಮಹಿತ್ವಮನ್ವಶ್ನುವನ್ತಿ | ನ ತೇ ವಿಷ್ಣೋ
ಜಾಯಮಾನೋ ನ ಜಾತೋ ದೇವ ಮಹಿಮ್ಃ ಪರಮನ್ತಮಾಪ ’ ಇತ್ಯಾದಿಕಾ |

ಯುಕ್ತಿಶ್ಚ - ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಂ ಸರ್ವಕರ್ತೃತ್ವಾತ್ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾದಯೋ ಯುಕ್ತಾಃ |
‘ ಕರ್ತೃತ್ವಾತ್ ಸಗುಣಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪುರುಷಂ ಪುರುಷರ್ಷಭಮ್ ’ ಇತಿ ಭಾಗವತೇ | ನ ಚ,
‘ ಏಕೋ ದೇವಃ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಗುಢಃ ಸರ್ವವ್ಯಾಪೀ ಸರ್ವಭೂತಾನ್ತರಾತ್ಮಾ |
ಕರ್ಮಾಧ್ಯಕ್ಷಃ ಸರ್ವಭೂತಾಧಿವಾಸಃ ಸಾಕ್ಷೀ ಚೇತಾ ಕೇವಲೋ ನಿರ್ಗುಣಶ್ಚ ’ ||
ಇತ್ಯಾದಿವಿರೋಧಃ |

ಸತ್ತಾ ದಿಗುಣಾಭಾವೋಕ್ತೇಸ್ತತ್ರ | ಅನ್ಯಥಾ ‘ ಏಕೋ ದೇವಃ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಗುಢಃ ’
ಇತ್ಯಾದಿನಾಮಪಿ ಗುಣತ್ವಾತ್ ಸ್ವೋಕ್ತಿವಿರೋಧಃ |

ನ ಚ ನಿರ್ವಿಶೇಷಂ ನಾಮ ಕಿಂಚಿದಸ್ತಿ | ನಿರ್ವಿಶೇಷತ್ವೋಕ್ತೇರೇವ ವ್ಯಾಹತತ್ವಾತ್ |
ನಿರ್ವಿಶೇಷತ್ವೇನ ವಿಶಿಷ್ಟಂ ತನ್ನ ವೇತ್ಯುಕ್ತೇ ಯದ್ಯವಿಶಿಷ್ಟಂ ತರ್ಹಿ ನ
ವಿಶೇಷನಿರಾಕರಣಮ್ | ವಿಶೇಷವತ್ತಮೇವ ಭವತಿ | ಯದಿ ತೇನ ವಿಶಿಷ್ಟಂ ಸ ಏವ
ವಿಶೇಷ ಇತಿ |

ನ ಚ ನಿರ್ವಿಶೇಷತ್ವೇ ಕಿಂಚಿನ್ನಾನಾಮ್ | ಅಶೇಷವಿಶೇಷವಚನಾನುಭವ-
ಯುಕ್ತಿವಿರೋಧಶ್ಚ | ನ ಚ ಮಿಥ್ಯಾವಿಶೇಷವತ್ | ವ್ಯಾಹತೇಃ | ಮಿಥ್ಯಾವಿಶೇಷ
ಇತ್ಯುಕ್ತೇಃ ಹ್ಯಸದ್ವಿಶೇಷ ಇತ್ಯೇವ ಭವತಿ | ತಥಾ ಚ ವಿಶೇಷವಿಶಿಷ್ಟಪಕ್ಷೋಕ್ತದೋಷ
ಏವ | ನ ಚಾನಿರ್ವಚನೀಯವಿಶೇಷ ಇತಿ ಭವತಿ | ಅನಿರ್ವಚನೀಯಸಿದ್ಧೇಃ | ನ ಹಿ ತತ್ರ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಸ್ತಿ | ಮಿಥ್ಯಾಶಬ್ದಸ್ತಭಾವವಾಚ್ಯೇವ | ತದನ್ಯತ್ರ ಪ್ರಮಾಣಾಭಾವಾತ್ | ನ
ಚಾನ್ಯತ್ ಪ್ರಮಾಣಮ್ | ಪ್ರತಿಜ್ಞಾವ್ಯಾಹತೇಃ | ನ ಹಿ ಸದನ್ತರಾದಸತಶ್ಚಾನ್ಯತ್
ಸದಸದ್ವಿಲಕ್ಷಣಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್ | ಅಸನ್ನ ಭವತೀತ್ಯುಕ್ತೇ ‘ ದ್ವೌ ನ ಇೌ ಪ್ರಕೃತಮರ್ಥಂ
ಸಾತಿಶಯಂ ಗಮಯತಃ ’ ಇತಿ ಸದೇವ ಭವತಿ | ಅಸದನ್ತರಂ ವಾ
ವಿಶೇಷವಿವಕ್ಷಾಯಾಮ್ |

ಕಿಂಚೈತದ್ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಂ ಭೇದೋಽಭೇದೋ ಭೇದಾಭೇದೋ ವಾ | ನ ತಾವದ್ಭೇದಃ,
ಅನಜ್ಞೇಕಾರಾತ್ | ವ್ಯಾವಹಾರಿಕಭೇದಶ್ಚಾನಿರ್ವಾಚ್ಯಸಿದ್ಧೌ ವಕ್ತವ್ಯಃ | ನ

ಚಾವ್ಯಾವಹಾರಿಕಂ ಕಿಷ್ಟತ್ | ನ ಚಾಶೇಷವ್ಯವಹಾರನಿವೃತ್ತೌ ಕಿಷ್ಟ್ವಾನ್ಮಾನಮ್ | ನ ಚ
ಮಿಥ್ಯಾತಥ್ಯಯೋಃ ಸಾಮಾನ್ಯಂ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕತ್ವಂ ಧೂಮಭಾಷ್ಪ-
ಯೋರ್ಧೂಮತ್ವವತ್ |

ನ ಚಾಭೇದೋಽನಜ್ಞೇಕಾರಾದೇವ | ತಥೈವೋಭಯಮ್ | ಅಭೇದೇ
ಚಾನಿರ್ವಾಚ್ಯಬ್ರಹ್ಮಣೋಸ್ತಚ್ಛಬ್ದಯೋಃ ಪರ್ಯಾಯತ್ವಮ್ | ನ ಚ
ವ್ಯಾವರ್ತ್ಯವಿಶೇಷೇಣಾಪರ್ಯಾಯತ್ವಂ ಕ್ವಚಿತ್ | ವ್ಯಾವರ್ತ್ಯವಿಶೇಷಸ್ತದ್ವ್ಯಾವೃತ್ತೇಃ
ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ವಿಶೇಷಮಾಪಾದಯತಿ ಚೇದ್ವಿಶಿಷ್ಟವಾಕ್ಯಾರ್ಥತಾ | ನ ಚೇನ್ನ
ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾರ್ಥಿನಃ ಪದಾಂತರಂ ವಾಚ್ಯಮ್ | ಅಸಂಶ್ಲಿಷ್ಠತ್ | ಮಿಥ್ಯಾವಿಶೇಷಸ್ಯ
ಚಾಸಿದ್ಧಿರುಕ್ತಾ | ಅತೋಽನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯತಾಸನವಸ್ಥಿತಿಶ್ಚಕ್ರಕಂ ವಾ |
ಭೇದಾಭೇದವಿಲಕ್ಷಣಮಪ್ಯುಕ್ತರೀತ್ಯೈವಾಪಾಕೃತಮ್ |

ಕಿಷ್ಟ್ವಾಸದ್ವಿಲಕ್ಷಣಮಿತ್ಯತ್ರಾಭಾವಾನ್ಯವಿರೋಧಿನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ನಇಃ ಕೋಽರ್ಥಃ?
ಯದ್ಯಭಾವೋ, ನ, ಅಸದ್ವಿಲಕ್ಷಣತ್ವಂ ಭಾವತ್ವಮೇವ ಜಗತಃ ಸ್ಯಾತ್ | ನ ಚ
ಸತೋಽನ್ಯಸ್ಮಾದಸತೋ ವಿಲಕ್ಷಣಂ ಜಗತ್ | ಅಸತೋಽನ್ಯತ್ವಾದಿ-
ಧರ್ಮಾನಜ್ಞೇಕಾರಾತ್ | ಬ್ರಹ್ಮಣಶ್ಚ ಅಸತೋಽನಿರ್ವಚನೀಯತ್ವಾಜ್ಞೇಕಾರಾಚ್ಚ ನ
ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಂ ತತೋಽನಿರ್ವಾಚ್ಯಸ್ಯ | ತಥಾಪಿ ಚೇದ್ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಂ ನಾನಿರ್ವಾಚ್ಯತ್ವಂ
ಜಗತಃ | ನ ಚ ವಿರೋಧಿ | ವಿರೋಧಿನೋರನ್ಯತರನಿಷೇಧೇಽನ್ಯತ್ವಾನುಭವಾತ್ |
ಅವಿದ್ಯಮಾನಂ ನ ಭವೇತೀತ್ಯುಕ್ತೇ ವಿದ್ಯಮಾನಮಿತ್ಯೇವ ಹಿ ಸರ್ವಲೋಕಾನುಭವಃ |
ಅತೋಽನಂತಗುಣೋ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣ ಇತಿ ಸಿದ್ಧಮ್ ||

ನ ಚ ಸಿದ್ಧೇಽರ್ಥೇ ವಾಕ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾಭಾವಾದೀಶ್ವರಾದ್ಯಸಿದ್ಧಿಃ |
ಸಿದ್ಧಾತಿರಿಕ್ತಕಾರ್ಯಾಭಾವಾತ್ | ಲಿಜಾದ್ಯರ್ತಸಿಷ್ಟಸಾಧನತ್ವಮೇವ | ನ ಹಿ
ಕರ್ತವ್ಯತ್ವಂ ನಾಮೇಷ್ಟಸಾಧನತ್ವಾದನ್ಯತ್ಕಿಷ್ಟತ್ ತನ್ಮಾನಾಭಾವಾತ್ | ಶಬ್ದಸ್ತು ನ
ತದ್ವಕ್ತೀತ್ಯುಕ್ತಮ್ | ಲಿಜಾದೇರಿಷ್ಟಸಾಧನಾರ್ಥತ್ವೇನೈವ ಕೃತಾರ್ಥತ್ವೇ ತದನ್ಯ-
ಕಾರ್ಯಕಲ್ಪನೇ ಕಲ್ಪನಾಗೌರವಮ್ | ನ ಚ ತತ್ಕಲ್ಪಕಂ ಕಿಷ್ಟತ್ | ವಿಪ್ರತಿಪತ್ತೌ
ಚಾನ್ಯನ್ಮಾನಂ ವಕ್ತವ್ಯಂ ತದ್ಭಾವೇ | ನ ಚಾನುಮಾ | ಅಪ್ರಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣತ್ವಾತ್ | ನ
ಚಾರ್ಥಾಪತ್ತಿಃ | ಅನುಪಪತ್ತ್ಯಭಾವಾತ್ | ಕಾರ್ಯಾಭಾವಾದೇವ ಕಾರ್ಯಾನ್ವಯಿನಿ
ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿರಿತ್ಯಾದಿ ದೂರತೋ ನಿರಸ್ತಮ್ | ಕಾರ್ಯಾನ್ವಿತೇ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿರಿತಿ
ವದತೋಽಕರ್ಯಾನ್ವಿತೇ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿರುತ್ಯುಕ್ತೇ ಕಿಮುತ್ತರಮ್ | ಅಧ್ಯಾಹರ ಇತ್ಯುಕ್ತೇ
ಲೋಪ ಇತ್ಯುತ್ತರಮ್ |

ಅಶೇಷಸಿದ್ಧಪದಾನಾಮರ್ಥಪೋಪಾಲ್ಪಿಜಾನ್ಯಧರ್ಮಮಾತ್ರಲೋಪ ಏವ ವರೀಯಾನ್ | "
ಹಸಸಿ ಹನಾಮಿ" ಇತ್ಯಾದಿಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಏವ ಬಾಲಾನಾಂ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತೇಃ |
ಪ್ರಥಮಪ್ರಾಪ್ತತ್ವಾಚ್ಚ ನ ತತ್ತ್ವಾಗೇ ಕಾರಣಮ್ | ತಥೈವ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿದರ್ಶನಾಚ್ಚ |
ಅತಃ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸಿದ್ಧೇಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಂ ಮಹಾಗುಣವತ್ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣೋಃ || ತಾಶ್ಚ
'ವಿದಾ ಮಘವನ್' ಇತ್ಯಾದ್ಯಾಃ |

**ವಿದಾ ಮಘವನ್ವಿದಾ ಗಾತುಮನುಶಂಸಿಷೋ ದಿಶಃ |
ಶಿಕ್ಷಾ ಶಚೀನಾಂ ಪತೇ ಪೂರ್ವೀಣಾಂ ಪುರೂವಸೋ || 01 ||**

ಹೇ ಮಘವನ್ - ಯಶಸ್ವಿನ್, ಧನವನ್, ಇತಿ ವಾ |
' ತಂ ವಾ ಏತಂ ಮಖವಂತಂ ಸಂತಂ ಮಘವಾನಿತ್ಯಚಕ್ಷತೇ ಪರೋಕ್ಷೇಣ |
ಪರೋಕ್ಷಪ್ರಿಯಾ ಇವ ಹಿ ದೇವಾಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದ್ವಿಷಃ ' |
' ತೇಭಿರಿನ್ದ್ರಂ ಚೋದಯ ದಾತವೇ ಮಘಮ್ ' | ' ತನ್ನ ಆಯಾತು ಮಘಾಯ ' |
'ಯಶೋ ವಾವ ಮಘಮ್ ' | ' ಮಘಮನು ಪ್ರಾಪತ್ಸಿ | ಆ ಮಾಮೇತು ಮಘಮ್ ' |
'ಮಘಮನು ಪ್ರಾಪತ್ಸಿ | ಧನಂ ವಾವ ಮಘಮ್ ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಭ್ಯಃ ||
ಗಾತುಂ - ತ್ವಾಂ ಸ್ತೋತುಮ್ | ವಿದ ವೇದಯೇತಿ ಸಾಮಾನ್ಯತೋಽಪೇಕ್ಷಿತಾ-
ಶೇಷವೇದನಮುಕ್ತ್ವಾ ತಾತ್ಕಾಲಿಕಪೇಕ್ಷಿತಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯತಿ - ಗಾತುಂ ವಿದೇತಿ |
ತ್ವಮೇವಾನುಶಂಸಿಷೋಃ ದಿಶಃ - ಮಾರ್ಗಾನ್ | ಆತ್ಮಾನಃ ಸ್ತುತಿಪ್ರಕಾರಾನ್
ತ್ವಮೇವೋಪದಿಶೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಪೂರ್ವೀಣಾಂ - ಭಗವತ್ಸಮುದಾಯಾಗತಾನಾಂ
ಪರಮವಿದ್ಯಾನಾಮರ್ಥೇ ಶಿಕ್ಷ | ಶಚೀನಾಂ - ವಿದ್ಯಾನಾಂ, ಪತೇ, ವಾಚಾಂ ಪತೇ
ಇತಿ ವಾ | ಪುರೂವಸೋ - ಬಹುವಿತ್ರ, ಬಹುಜ್ಞಾನೇತಿ ವಾ | ಬಹುಷು ವಸತಿ,
ಬಹೂನಾಮಾವಾಸ ಇತಿ ಚ || 1 ||

**ಅಭಿಷ್ಟಮಭಿಷ್ಟಿಭಿಃ ಪ್ರಚೇತನ ಪ್ರಚೇತಯ |
ಇನ್ದ್ರ ದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನ ಇಷ ಏವಾ ಹಿ ಶಕ್ರಃ || 02 ||**

ಆಭಿಃ, ಅಭಿಷ್ಟಿಭಿಃ - ಏವಂಭೂತೈಸ್ತ ತ್ವರ್ಯೇಷಣೈಸ್ತ ತ್ವಾರ್ಥನೈಸ್ತಂಕಿ ಇನ್ದ್ರಾದಾದಿಕಂ
ಪ್ರಚೇತಯ - ಪಬೋಧಯ | ಪ್ರಕೃಷ್ಣಚೇತನ ಸರ್ವಜ್ಞ ಪರಮಾತ್ಮನ್ | ದ್ಯುಮ್ನಾಯ -
ಜ್ಞಾನಾಯ, ವಿತ್ತಾಯ ಯಶನೇ ವಾ | ಇಷೇ - ಅನ್ನಾಯ, ನಃ ಪ್ರಬೋಧಯ |
ಏತಾದ್ಯಶೋ ಹಿ ಶಕ್ರಃ | ಶಕ್ರ ಏವೇತಿ ವಾ | ಶಕ್ತಿರತಿರೂಪತ್ವಾಚ್ಚಕ್ರಃ || 02 ||

ರಾಯೇ ವಾಜಾಯ ವಜ್ರಿವಃ ಶವಿಷ್ಠ ವಜ್ರಿನ್ಮುಷ್ಠಸೇ |
ಮಂಹಿಷ್ಠ ವಜ್ರಿನ್ಮುಷ್ಠಸ ಆ ಯಾಹಿ ಪಿಬ ಮತ್ಸ್ವ || 03 ||

ರಾಯೇ - ವಿತ್ತಾಯ | ವಾಜಾಯ - ಅನ್ನಾಯ | ವಜ್ರಿಣಂ ಇನ್ದಂ ವರ್ತಯತೀತಿ -
ವಾಜ್ರಿವಾಃ ನಿಯಾಮಕತ್ವೇನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ | ಶವಿಷ್ಠ - ಬಲವತ್ತಮ, ಸುಖವತ್ತಮೇತಿ
ವಾ | ಋಷ್ಠಸೇ - ಪ್ರೇರಯಸಿ ಸರ್ವಾನ್ | ಮಂಹಿಷ್ಠ - ವಜ್ರಿನ್ ಋಷ್ಠಸ
ಇತ್ಯಭ್ಯಾಸಸ್ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥಃ | ಮತ್ಸ್ವ - ಮದಂ ಕುರು || 03 ||

ವಿದಾ ರಾಯಃ ಸುವೀರ್ಯಂ ಭುವೋ ವಾಜಾನಾಂ ಪತಿರ್ವಾಶಾಽಅನು
ಮಂಹಿಷ್ಠ ವಜ್ರಿನ್ಮುಷ್ಠಸೇ ಯಃ ಶವಿಷ್ಠಃ ಶೂರಾಣಾಮ್ || 04 ||

ವಿದಾ - ವೇದಾಯ, ಲಮ್ಬಯ | ರಾಯಃ - ಸುವೀರ್ಯಂ ಚ | ವಾಜಾನಾಂ - ಪ್ರಜಾನಾಂ
ಪತಿರ್ಭವಃ ಅಭವಃ | ' ಪ್ರಜಾ ವೈ ವಾಜಃ ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇಃ | ವಶಾಽಅನು
ಯಥಾವಶಮ್ | ' ವಶ ಇಚ್ಛಾಮಿ ' ಇತಿ ಧಾತೋಃ | ಯಥಾವಶಂ ಯಥೇಚ್ಛಮ್ |
ಶೂರಾಣಾಂ ಸಕಾಶದ್ಬಲವತ್ತಮಃ || 04 ||

ಯೋ ಮಂಹಿಷ್ಠೋ ಮಘೋನಾಂ ಚಿಕಿತ್ಸೋ ಅಭಿ ನೋ ನಯ |
ಇನ್ಮೋ ವಿದೇ ತಮು ಸ್ತುಷೇ ವಶೀ ಹಿ ಶಕ್ರಃ || 05 ||

ಮಘೋನಾಂ - ಯಶಸ್ವಿನಾಂ ಮಹತ್ತಮಃ | ಚಿಕಿತ್ಸಃ - ಜ್ಞಾತಃ, ಕರ್ತರಿತಿ ವಾ | ನಃ
ಅಭಿತಃ - ಸರ್ವತೋ ನಯ | ಇನ್ಮೋ ವಿದೇ ಸಮಸ್ತಂ ವ್ಯಜಾನಾತ್ | ತಮೇವ ಸ್ತುಷೇ
|| 05 ||

ತಮೂತಯೇ ಹವಾಮಹೇ ಜೇತಾರಮಪರಾಜಿತಮ್ |
ಸ ನಃಪರ್ಷದತಿ ದ್ವಿಷಃ ಕ್ರತುಶ್ಚನ್ದ ಋತಂ ಬೃಹತ್ || 06 ||

ಉತಯೇ - ರಕ್ಷಾಯೈ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಸಿದ್ಧಯೇ ವಾ | ಸ ನೋ ದ್ವಿಷಃ
ಶತ್ರುನತಿಪಾರಯತು ಪಾಪಾನಿ ತಮಾಂಸಿ ವಾ | ಕ್ರತುಃ - ಜ್ಞಾನರೂಪಃ | ಛನ್ದಃ
ಇಚ್ಛಾರೂಪಃ | ಛನ್ದ ತ್ವಾಚ್ಛಾದನತ್ವಾದ್ವಾ | ಋತಂ - ಅಶೇಷಶಾಸ್ತ್ರಾವಗತಮ್ || 06 ||

ಇನ್ದಂ ಧನಸ್ಯ ಸಾತಯೇ ಹವಾಮಹೇ ಜೇತಾರಮಪರಾಜಿತಮ್ |
ಸನಃ ಪರ್ಷದತಿದ್ವಿಷಃ ಸ ನಃ ಪರ್ಷದತಿ ಸ್ಪಿಧಃ || 07 ||

ಸಾತಯೇ - ಲಬ್ಧಯೇ | ಸ್ಪಿಧಃ - ವಿನಾಶಾತ್ || 07 ||

ಪೂರ್ವಸ್ವ ಯತ್ರೇ ಅದ್ರಿವಃ ಸುಮ್ನ ಆಧೇಹಿ ನೋ ವಸೋ |

ಪೂರ್ತಿಃ ಶವಿಷ್ಠ ಶಸ್ಯತ ಈಶೇ ಹಿ ಶಕ್ರಃ || 08 ||

ಪೂರ್ವಸ್ವಾನಾದೇಃ ಸತಸ್ತೇ ಸಕಾಶಾತ್ ಯತ್ , ಸುಮ್ನಂ - ಸುಖಂ ತಸ್ಮಿನ್ ನ
ಆಧೇಹಿ | ತವ ಪೂರ್ತಿಃ ಶಸ್ಯತೇ || 08 ||

ನೂನಂ ತಂ ನವ್ಯಂ ಸನ್ಯಸೇ ಪ್ರಭೋ ಜನಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ |

ಸಮನ್ಯೇಷು ಬ್ರವಾವಹೈ ಶೂರೋ ಯೋ

ಗೋಷು ಗಚ್ಛತಿ ಸಖಾ ಸುಶೇವೋ ಅದ್ವಯಾಃ || 09 ||

ತನ್ನವ್ಯಂ - ಸ್ತುತ್ಯಮ್ | ಬ್ರಹ್ಮತತ್ ಸಮಗ್ವದಿ - ಸನ್ಯಸೇ | ಜನಸ್ಯೋಪದೇಶೇನ
ತ್ವತ್ಸ್ವರೂಪೇಷು ತ್ವಂ ಚಾಹಂ ಚ ಸಮ್ಬ್ರವಾವಹೈ ಷ ಹೋಷು - ಜ್ಞಾನೇಷು ಗಚ್ಛತಿ
ಜ್ಞಾನವಿಷಯೋ ಭವತಿ | ಸುಶೇವಃ - ಸುಸುಖಃ | ಸಮಾಧಿಕರಹಿತೋಽದ್ವಯಃ || 09 ||

ಏವಾಹ್ಯೇವೈವಾಹ್ಯಗ್ನಾಃ ೩೩ || ಏವಾಹ್ಯೇವೈವಾಹಿನ್ಯಃ || ಏವಾಹ್ಯೇವೈವಾಹಿ

ವಿಷ್ಣಾಃ ೩೮ ||

ಏವಾಹ್ಯೇವೈವಾಹಿ ಪೂಷನ್ || ಏವಾಹ್ಯೇ ವೈವಾಹಿ ದೇವಾಃ || ಏವಾ ಹಿ ಶಕ್ರೋ ವಶೀ
ಹಿ ಶಕ್ರೋ ವಶಾಃ ಅನು || 10 ||

‘ ಏವಾಹ್ಯೇವೈವಾಹಿ ’ ಇತ್ಯಗ್ನಾ ದಿದೇವತಾನಾಂ ಸಂವಾದರೂಪೇಣೋಕ್ತಮರ್ಥಮತಿ-
ಶಯೇನಾವಧಾರಯತಿ | ಅಭ್ಯಾಸೋ ಹಿ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥಃ | ಏವಾಹಿಏವಮೇವ
ಹೀತ್ಯರ್ಥಃ |

‘ ವಿನಿಶ್ಚಿತೇ ತು ಸಂವಾದೇ ವಿಭಾಗೋ ರಜ್ಞ ಏವ ಚ ’ ಇತಿ ಶಬ್ದನಿರ್ಣಯೇ |

ಅತೋಽಗ್ನಾ ಇತ್ಯಾದಿ | ಏವಮೇವ ಹಿ ಶಕ್ರೋ ವಶಾನನು - ಯಥಾವಶಂ ಸ್ವತನ್ತ್ರೋ
ವರ್ತತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

ಆಯೋ ಮನ್ಯಾಯ ಮನ್ಯವ ಉಪೋಮನ್ಯಾಯ ಮನ್ಯವೇ ||

ಉಪೇಹಿ ವಿಶ್ವಧ || ವಿದಾ ಮಘವನ್ವಿದೋಽಮ್ || 11 ||

‘ ಅಯ ಪಯ ಗತೌ ’ ಇತಿ ಧಾತೋಃ ಅಯೋ ಇತ್ಯಾಯತಿಃ | ಉಪೋ
ಇತಿವದತಿಶಯಾರ್ಥ ಓಕಾರಃ | ‘ ಓ ಅತಿಶಯ ’ ಇತಿ ಚ ಸೂತ್ರಮ್ | ಆಯೋ
ಜಾನಾತೀತ್ಯಾಯೋಮನ್ಯಃ | ಸಮೀಪಸ್ಥಮಪಿ ಜಾನಾತೀತ್ಯುಪೋಮನ್ಯಃ |
ಅನ್ಯೇಷಾಮಿನ್ದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಪರಾಜ್ಮುಖತ್ವಾನ್ನ ಹ್ಯಾನ್ತರಂ ಜಾನನ್ತಿ | ಅಯಂ

ತ್ವಾನ್ತರಮಪ್ಯಾಪರೋಕ್ಷ್ಯೇಣ ಪಶ್ಯತಿ | ಅಯನೇನ - ಗಮನೇನ, ಪ್ರಾಪ್ಯಂ
ದೂರಸ್ಥಮಾಯೋ ಇತಿ ವಾ | ' ಮನು ಅವಬೋಧನೇ ' ಇತಿ ಧಾತೋರ್ಮನ್ಯುರಿತಿ
ಜ್ಞಾನೀ | ಬಾಹ್ಯಜ್ಞಾಯ ಜ್ಞಾನಿನೇ ಆನ್ತರಜ್ಞಾಯ ಜ್ಞಾನಿನ ಇತ್ಯಭ್ಯಾಸೋ ಹಿ
ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥಃ | ಏವಂ ವಿಧಂ ಮಧ್ಗತಂ ತ್ವಾಮುದ್ದಿಶ್ಯೈವೋಪೇಹಿ | ವಿಶ್ವಧ -
ವಿಶ್ವಧಾರಕ | ಸಮೀಪತೋ ದೂರತಶ್ಚ ತ್ವಾಂ ಮನ್ಯಮಾನಾಯ ಮಹ್ಯಂ ಮನ್ಯವೇ -
ಜ್ಞಾನಾಯ, ಮಾಮುಪೇಹೀತಿ ವಾ |

' ಸಮೀಪದೂರತೋಽಭಿಜ್ಞಂ ತ್ವಾಮುದ್ದಿಶ್ಯೈವ ಮಧ್ಗತಮ್ |
ಏಹಿ ವಿಷ್ಣೋ ನ ಮೇ ಶಕ್ತಿಸ್ತ್ವದಾಹ್ವಾನೇ ಹಿ ಮಾಮುಪ |
ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಽಸ್ತುವದ್ವಿಷ್ಟುಂ ತನ್ನಾಭ್ಯುತ್ಥಿತಪದ್ಮಗಃ ' ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ |
' ಸಮೀಪೇ ದೂರತಶ್ಯೈವ ಧ್ಯಾಯಂತಂ ತ್ವಾಂ ಸದಾ ವಿಭೋ |
ಮಾಮೇಹಿ ಜ್ಞಾನದಾನಾಯೇತ್ಯಾಹ ಗಾಧಿಸುತೋ ಹರಿಮ್ ' ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ತೇ |
' ಓತಮಸ್ಮಿನ್ ಜಗದ್ಯಸ್ಮಾದೋಮಿತ್ಯುಕ್ತೋ ಹರಿಃ ಸದಾ |
ತಮೇತಂ ಜಗದಾಧಾರಂ ಯತಯಃ ಸಮುಪಾಸತೇ '

ಇತಿಮಾನಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ |

' ಇನ್ಮೋ ವಾ ಏತಾಭಿರ್ಮಹಾನಾತ್ಮಾನಾಂ ನಿರಮಿಮೀತ ' |

ಇತ್ಯಸ್ಯಾಪ್ಯುಕ್ತೋ ಏವಾರ್ಥಃ | ನಿರ್ಮಾಣಂ ನಾಮಾತ್ಮನಸ್ತದ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾನೇನ
ಸ್ಥಾಪನಮ್ | ನ ಹ್ಯನ್ಯಥಾ ತಾಸಾಂ ಕರಣತ್ವಂ ಭವತಿ |

' ಯಸ್ತದ್ವೇದ ಸ ಪಿತುಷ್ಟಿತಾಸದಿ ' ತಿ ಶ್ರುತಿಃ |

' ತ್ರೀಣಿ ಪದಾ ನಿಹಿತಾ ಗುಹಾಸು ಯಸ್ತದ್ವೇದ ಸ ಪಿತುಷ್ಟಿತಾಸತ್ ' |

' ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಸತೀಸ್ತಾಃ ಉ ಮೇ ಪುಂಸ ಆಹುಃ ಪಶ್ಯದಕ್ಷಣ್ಣಾನ್ನ ವಿಚೇತದನ್ಃ |

ಕವಿಯಃ ಪುತ್ರಃ ಸ ಇಮಾ ಚಿಕೇತ ಯಸ್ತಾ ವಿಜಾನಾತ್ ಸುಪಿತುಷ್ಟಿತಾಸತ್ ' |

ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಭ್ಯೋ ವಿಜ್ಞಾನಮೇವ ತನ್ನಿರ್ಮಾಣಮ್ |

' ಇನ್ಯ ಏಕಂ ಸೂರ್ಯ ಏಕಂ ಜಜಾನ ವೇನಾದೇಕಂ ಸ್ವಧಯಾ ನಿಷ್ಪತಕ್ಷುಃ ' |

ಇತ್ಯಾದೇರ್ವಿಜ್ಞಾಪನಂ ವಾ |

‘ ಪ್ರಚೇತನ ’ ‘ ಪ್ರಚೇತಯ ’ | ‘ ಆಯಾಹಿ ಪಿಬ ಮತ್ಸ್ವ ’ ‘ ಕೃತುಶ್ಚನ್ನ ಋತಂ ಬೃಹತ್ ’ | ‘
‘ ಸುಮ್ಮ ಆಧೇಹಿ ನೋ ವಸೋ ’ ಇತ್ಯುಪಸರ್ಗಾಃ | ಅಂಶಾ
ಅಪ್ಯಂಶ್ಯವೇಕ್ಷಯೋಪಸರ್ಗಾ ಭವಂತಿ | ಉಪಸೃಷ್ಟತ್ವಾದುಪಸರ್ಗಾಃ |
‘ ಅಂತರ್ಗತಂ ಬಹಿರ್ಗಂ ಚ ದ್ವಿಧಾ ಸ್ಯಾದುಪಸರ್ಜನಮ್ | ಹಸ್ತಬದ್ಧೇತಿವಚ್ಚೈವ
ಪದಾನಾಂ ಚೋಪಸರ್ಗವತ್ ’ ಇತಿ ಶಬ್ದನಿರ್ಣಯೇ |

‘ ಅಧತ್ತಾನ್ಯಂ ಜರರೇ ಪ್ರೇಮರಿಚ್ಯತ ಪ್ರಚೇತನ ||
ದಾತಾ ರಾಧಃ ಸ್ತುವತೇ ಕಾಮ್ಯಂ ವಸು ಪ್ರಚೇತಯ ||
ಅಸ್ಮಾಕಂ ಬೋಧಿ ಚೋದಿತಾಽಯಾಹಿ ಪಿಬ ಮತ್ಸ್ವ ||
ತಂ ತ್ವಾ ಪರಿಷ್ಟಜಾಮಹೇ ಕೃತುಷ್ಚನ್ನ ಋತಂ ಬೃಹತ್ ||
‘ ಯಾ ತೇ ರಾತಿರ್ದಿವಸುಃ ಸುಮ್ಮ ಆಧೇಹಿ ನೋ ವಸೋ ’ ಇತ್ಯುಪಸೃಜತಿ |

ಅಶೇಷ ಮಹಾನಾಮ್ಯು ಧ್ವಸಂಸ್ಮರಣಪರಿಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕಮುಪಸರ್ಗ ಸಂಯೋಜನಂ
ಕರ್ತವ್ಯಮಿತ್ಯೇತದರ್ಥತ್ವೇನ ಮಹಾನಾಮ್ನೀಪ್ರಶಂಸಾ ಕ್ರಿಯತೇ | ಅನ್ಯಥಾ
ತಾವನ್ಮಾತ್ರಪ್ರಶಂಸಾಮೃತೇಽಶೇಷಮಹಾನಾಮ್ನೀಪ್ರಶಂಸಾಯಾ ವ್ಯರ್ಥತ್ವಾತ್ |
ತ್ಯಚಿವಿಭಾಗೇನ ವಿದಾ ಮಘವನ್, ತಮೂತಯೇ, ನೂನಮಿತಿ ವಾ ತಿಸ್ತೋ
ಮಹಾನಾಮ್ಯುಃ |

‘ ಪ್ರಥಮಾ ಯಾ ಮಹಾನಾಮ್ನೀ ತದ್ವಾಚ್ಯಃ ಪಾರ್ಥಿವೋ ಹರಿಃ |
ದ್ವಿತೀಯಾಯಾ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಸ್ತತೀಯಾಯಾ ದ್ಯುಗಃ ಪ್ರಭುಃ ’

ಇತಿ ಋಕ್ ಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ |

‘ ತೃಚಾಸ್ತಿಸ್ತೋ ಮಹಾನಾಮ್ಯುಃ ಪಞ್ಚರ್ಷಾ ಪ್ರಥಮಾ ಪರಾ |
ತೃಚಾದ್ವ್ಯಚಾ ಚ ನಿಗದ್ಯೆಸ್ತಾತೀಯಾ ಸಪ್ತಭಿಯುತಾ |
ಇತಿ ದ್ವೇಧಾ ವಿಭಾಗಃ ಸ್ಯಾಜ್ಜಪಧ್ಯಾನಾದಿಕರ್ಮಸು ’ ಇತಿ ಚ |
‘ ತ್ರಿಲೋಕಗೇನ ಹರಿಣಾ ನಿರ್ಮಿತಧಃ ಷೋಳಶೀಕ್ರತುಃ |
ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಹರಿಂ ತಂ ಚ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವನ್ ನ ಜಾಯತೇ ’ ಇತಿ ಪ್ರವೃತ್ತೇ |

ಏವೈವಾಹೀತ್ಯುಪಸರ್ಗಸ್ಯಾರ್ಥೋಪ್ಯುಕ್ತಾವಧಾರಣರೂಪತ್ವಾತ್
ಪೂರ್ವೋಕ್ತಾರ್ಥಪರಿಜ್ಞಾನಂ ವಿನಾ ನ ಸ್ಮರ್ತುಂ ಶಕ್ಯತೇ | ಏವಂ ನಿರ್ಮಿತೇನ
ಷೋಳಶಿನರ್ಥೋ ಭವತ್ಯೇವಂವಿತ್ |

ಪ್ರಪ್ರ ವಸ್ತಿಷ್ಠುಭಮಿಷಂ ಮನ್ದದ್ವೀರಾಯೇನ್ದವೇ |

ಧಿಯಾ ವೋ ಮೇಧಸಾತಯೇ ಪುರನ್ಯಾಽಽವಿವಾಸತಿ || 01 || (ಋ.8.69.1)

ಪ್ರಪ್ರ ವಃ - ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ , ಪ್ರಜಾ ವಾ, ವಸ್ತಿಷ್ಠುಭಮಿಷಂ - ತ್ರಿಷ್ಠುಭಾಖ್ಯಮನ್ನಮಿನ್ತಃ ಪರಮೇಶ್ವರಃ ಸೋಮಾಯಾ ಆವಿವಾಸತಿ | ಪುರನ್ಯಾ ಧಿಯಾ - ಅಶೇಷಪ್ರಾಣಿದೇಹಾಶ್ರಯಾಯಾ ಸ್ವಬುದ್ಧ್ಯಾ ಪ್ರಪ್ರ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಪ್ರರ್ಷೇಣ ಅತಿತರಾಂ ಶಂಸ್ಯಮಾನ ತ್ರಿಷ್ಠುಪ್ - ಪ್ರೀತಿಂ ಕರೋತಿ | ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಮನ್ದದ್ವೀರಾಯ ತಸ್ಯ ವೀರಸ್ಯ ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ಯ ಮನ್ದಂ ಪ್ರೀತಿಂ ಕರೋತೀತಿಮನ್ದದ್ವೀರಃ ಸೋಮಃ | ನ ತ್ವಾತ್ಮಪ್ರಯೋಜನಾಯ ಪ್ರೀತಿಂ ಕರೋತಿ ಕಿಂ ತರ್ಹಿ ವೋ ಮೇಧಸಾತಯೇ - ವೋ ಯಜ್ಞಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಮ್ | ವ ಇತಿ ಗುರುತ್ವಾದೀಶ್ವರಂ ಪ್ರತ್ಯೇವ ವಾ ಬಹುವಚನಮ್ | ತದಾ ವೋಽನ್ನಂ ತ್ರಿಷ್ಠುಭಂ ವೋ ಮೇಧಸಾತಯೇ ಭವದ್ಭವತ್ಯಯಜ್ಞಾದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಭವಾನ್ ಪ್ರೇಪ್ರಾಽವಿನಾಸತೀತ್ಯರ್ಥಃ || 01 ||

ನದಂ ವ ಓದತೀನಾಂ ನದಂ ಯೋಯುವತೀನಾಮ್ |

ಪತಿಂ ವೋ ಅಘ್ನಾನಾಂ ಧೇನೂನಾಮಿಷುದ್ಯಸಿ || 02 || (ಋ 8.69.2)

ಓದತೀನಾಂ ' ಉನ್ನನಕರ್ತ್ರೀಣಾಂ ವಃ ' ಅಪಾಂ ಭವದೀಯಾನಾಂ ಪತಿಂ ವಃ ಪುರುಷಂ ಪ್ರಾಣಂ ನದಂ ನದಕರ್ತಾರಂ ಪ್ರತಿ ಇಷುದ್ಯಸಿ - ಪತಿರ್ಭವಸಿ | ಸೃಷ್ಟೌ ಸೃಷ್ಟೌ ಯೋ ಯಃ ಪ್ರಾಣಸ್ತತಂಪ್ರತಿ ಪತಿರ್ಭವಸೀತಿ ನದಮಿತಿ ಪುನರ್ವಚನಮ್ | ಯೋಯುವತೀನಾಂ - ಗಮನಶೀಲಾನಾಮಾಕಾಶೇ ಪೋಪ್ಲೂಯಮಾನಾನಾಮಘ್ನಾನಾಂ - ಧೂಮರೂಪೇಣಾದಾಹ್ಯಾನಾಂ ರೇತೋರೂಪೇಣಾಜರಾಣಾಂ ವಾ ಧೇನೂನಾಂ - ಜಗತಃ ಪೋಷಕಾಣಾಮ್ | ' ಧಿನು ಪುಷ್ಟೌ ' ಇತಿ ಧಾತೋಃ | ' ತಾ ನದೇನ ವಿಹರತಿ ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇಃ | ಪಯಸಾ ಸೇಚಕಾನಾಂ ದೇಶಾದ್ದೇಶಾಂತರಗಮನಶೀಲಾನಾಮಘ್ನಾನಾಂ ಹಂತುಮಯೋಗ್ಯಾನಾಂ ಧೇನೂನಾಂ ಗವಾಂ ಪತಿಂ ವಾಯುಂ ಪ್ರತಿ ಇಷುದ್ಯಸೀತಿ ವಾ | ' ವಾಯುರ್ವಾವ ಗವಾಂಪತಿಃ ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ | ಧೇನುಶಬ್ದಾಚ್ಚ | ಓದತೀನಾಂ -ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸೇಚಕಾನಾಮ್ | ಯೋಯುವತೀನಾಮ್ ಅತಿಶಯೇನಾತ್ಮತತ್ತ್ವಾ ವಗಮಕಾನಾಮಘ್ನಾನಾಂ ನಿತ್ಯಾನಾಂ, ಧೇನೂನಾಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಪೋಷಕಾಣಾಂ ವಾಚಾಂ ಪತಿಂ ವಾಯುಂ ಪ್ರತಿ ಪತಿರ್ಭವಸೀತಿ ವಾ |

‘ ವಾಚಂ ಧೇನುಮುಪಾಸೀತ ತಸ್ಯಾಶ್ಚತ್ವಾರಃ ಸ್ತನಾಃ ಸ್ವಾಹಾಕಾರೋ ವಷಟ್ ಕಾರೋ
ಹಂತಕಾರಃ ಸ್ವಧಾಕಾರ ಇತಿ | ತಸ್ಯಾ ದ್ವೌ ಸ್ತನೌ ದೇವಾ ಉಪಜೀವಂತಿ ಸ್ವಾಹಾಕಾರಂ
ಚ ವಷಟ್ ಕಾರಂ ಚ ಹಂತಕಾರಂ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಸ್ವಧಾಕಾರಂ ವಿತರಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಪ್ರಾಣ
ಋಷಭೋ ಮನೋ ವತ್ಸಃ ’ ಇತ್ಯದಿಶ್ರುತಿಭ್ಯಃ || 02 ||

ತಾ ಅಸ್ಯ ಸೂದದೋಹಸಃ ಸೋಮಂ ಶ್ರೀಣಂತಿ ಪೃಶ್ನಯಃ |
ಜನ್ಮನ್ ದೇವಾನಾಂ ವಿಶಸ್ತಿಷ್ವಾ ರೋಚನೇ ದಿವಃ || 03 || (ಋ 8.69.3)

ತಾಃ ಪೃಶ್ನಯಃ - ಆಪೋ ಗಾವೋ ವಾಚೋ ವಾ | ಅಸ್ಯ ಸೂದದೋಹಸಃ ಪ್ರಾಣಸ್ಯ
ವಾಯುಸ್ಥಸ್ಯ ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ಯ ಸೋಮಂ ಶ್ರೀಣಂತಿ | ಅಧಿಹಿ ಸಂಸೃಷ್ಟೋ ಭವತಿ |
ಸೋಮಃ ಪಯಆದಿನಾ ವಾ ಶ್ರಿತೋ ಭವತಿ | ಮನ್ವೈರ್ವಾ ಗೃಹ್ಯತೇ | ‘ ಅಥ
ಸೂದದೋಹಾಃ ಪ್ರಾಣೋ ವೈ ಸೂದದೋಹಾಃ ’ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಶ್ಚ | ಶೋಭನಮುದಂ
ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನಂ ವಾ ದೋಗ್ಗೀತಿ ಸೂದದೋಹಾಃ | ಉದೇತ್ಯುಚ್ಛೋ ಭವತ್ಯನೇನ
ಪುರುಷ ಇತ್ಯುದಂ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಮನೋ ವಾವ ಸೋಮಃ ತದ್ವಾಚಃ ಶ್ರೀಣಂತಿ ಸ್ವಾಧೈಃ
ಪ್ರಶ್ನಯೋಗ್ಯತ್ವಾತ್ ಪೃಶ್ನಯಃ - ವಾಚಃ | ಪ್ರಶಂಸನರೂಪತ್ವಾತ್
ಪ್ರಶಂಸನೀಯತ್ವಾದ್ವಾ | ಪ್ರಶಂಸನೀಯತ್ವಮೇವ ಅಪಾಂ ಗವಾಂ ಚ | ದೇವಾನಾಂ
ಜನ್ಮನಿ - ಯಜ್ಞೇ | ತತ್ರ ಹಿ ತೇಷಾಮಭಿವ್ಯಕ್ತಿಃ ಪೂರ್ವಂ ಜ್ಞಾನೇ ವಾ | ವಿಶಃ ಪ್ರಜಾಶ್ಚ
ಶ್ರೀಣಂತಿ | ಮುಖ್ಯತಃ ತಾ ಏವ ಶ್ರೀಣಂತೀತಿ ಚಶಬ್ದವರ್ಜನಮ್ |
ದಿವಸ್ತಿಷ್ವಾರೋಚನೇಷು | ಆದಿತ್ಯಚನ್ದ್ರ ವಿದ್ಯುತ್ಪರ್ಯಂತಂ ಸ್ಥಿತಾನಾಂ ದೇವಾನಾಂ
ಜನ್ಮನಿ ಯಜ್ಞೇ | ಯಜ್ಞೋ ವೈ ದೇವಜನ್ಮ | ತತ್ರ ಹಿ ದೇವಾಃ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಂತಿ |

‘ ಆಸೂರ್ಯಾಚನ್ದ್ರ ಮನಾವಾವಿದ್ಯುತಂ ತೇ ವೈ ಲೋಕಾನಧಿಶ್ರಿತಾಃ ’
ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇಃ|
‘ ದ್ಯೌರ್ವಾವ ವಿದ್ಯುತ್ ತತ್ಪತಿಂ ವಾಯುಮುಪಗಮ್ಯ ತೇನೈವ ಪರಮುಪಗಚ್ಛತಿ |
ನೈಷಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ವಿರಾಜತೇ ’ ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇದ್ಯೌರ್ವೇವ ವಿದ್ಯುತ್ || 03 ||

ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತ ಪ್ರಿಯಮೇಧಾಸೋ ಅರ್ಚತ |
ಅರ್ಚಂತು ಪುತ್ರಕಾ ಉತ ಪುರಂ ನ ಧೃಷ್ಟ್ವ ಚರ್ಚತ || 04 || (ಋ. 8.69.8)

ಅರ್ಚನಮ್ - ಯಜ್ಞಾದಿ | ಪ್ರಾರ್ಚನಮ್ - ಜ್ಞಾನಧ್ಯಾನಾದಿ |
‘ ಶ್ರೇಯಾನ್ ದ್ರವ್ಯಮಯಾದ್ಯಜ್ಞಾಜ್ಞಾನಯಜ್ಞಃ ಪರಂತಪ ’ ಇತಿ ಭಗವದ್ವಚನಾತ್ |

ಪ್ರಿಯಯಜ್ಞಾ ಅರ್ಚತ | ಪ್ರಿಯಜ್ಞಾನಾಃ ಪ್ರಾರ್ಚತ | ಪುತ್ರ ಕಾಃ ಅಲ್ಪಕಾಃ ಅಪ್ಯರ್ಚತ |

‘ ನ ಬುದ್ಧಿಭೇದಂ ಜನಯೇದಜ್ಞಾನಾಂ ಕರ್ಮಸಂಜ್ಞನಾಮ್ |
ಜೋಷಯೇತ್ ಸರ್ವ ಕರ್ಮಾಣಿ ವಿದ್ವಾನ್ ಯುಕ್ತಃ ಸಮಾಚರನ್ ’ ಇತಿ ಚ |
ಉತಶಬ್ದಾಜ್ಞಾನಿನಾಮಪ್ಯರ್ಚನಂ ಯುಕ್ತಂ ಸ್ವಾಶ್ರಮಾನುಸಾರೇಣೇತಿ |

‘ ಅಥಾ ತೇ ವಿಷ್ಣೋ ವಿದುಷಾ ಚಿದರ್ಥಸ್ವೇತೋಮೋ ಯಜ್ಞಶ್ಚ ರಾಧ್ಯೋ ಹವಿಷ್ಮತಾ ’
ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ |

ಕಿಂ ತದರ್ಚನೀಯಮ್ | ದೃಷ್ಟು - ಧೃಷ್ಟಂ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ ವಾಸುದೇವಾಖ್ಯಮ್ | ಪುರಂ -
ದೇಹಂ, ನಾರ್ಚತ |

‘ ಪ್ರತ್ಯುದ್ಗಮಪ್ರಶ್ರಯಣಾಭಿವಾದನಂ ವಿಧೀಯತೇ ಸಾಧು ಮಿಥಃ ಸುಮಧ್ಯಮೇ |
ಪ್ರಾಜ್ಞೈಃ ಪರಸ್ಮೈ ಪುರುಷಾಯ ಚೇತಸಾ ಗುಹಾಶಯಾಯೈವ ನ ದೇಹಮಾನಿನೇ ’

ಇತಿ ಭಾಗವತೇ |

‘ ಸದೇಹಮಾನಿಹರಯೇ ಪ್ರಣಮೇತ್ ಕೇವಲಾಯ ವಾ |
ನ ದೇಹಾಯ ನ ತನ್ಮಾನಪರಾಯ ಚ ಕಥಂಚನ ’ ಇತಿ ವ್ಯಾಸಸ್ಮೃತೌ |

ಪುನರರ್ಚತೇತಿ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥಃ || 01 ||

ಅವ ಸ್ವರಾತಿ ಗರ್ಗರೋ ಗೋಧಾ ಪರಿ ಸನಿಷ್ಠಣತ್ |
ಪಿಞ್ಣಾ ಪರಿ ಚ ನಿಷ್ಕದದಿನ್ವಾಯ ಬ್ರಹ್ಮೋದ್ಯತಮ್ || 05 ||

ಗರ್ಗರಗೋಧಾಪಿಞ್ಣಾದೀನಾಂ ಘೋಷಾ ಅಪಿ ನಾದಮಾತ್ರವ್ಯಾಜ್ಞಕತ್ವೇನ
ಭಗವದ್ವಾಚಕಾ ಏವೇತ್ಯಾಹ - ಅವ ಸ್ವರಾತಿ ಗರ್ಗರ ಇತ್ಯಾದಿನಾ | ಏತತ್
ಸಮಸ್ತಮಿನ್ವಾಯೈವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಬ್ರಹ್ಮವೇದೋ ವಿಶೇಷತ ಇನ್ವಾಯೈವೋದ್ಯತಃ |
ಗರ್ಗರ ಇತಿ ಪಾದಭೂಷಣಮಹಾಮತ್ರಕದಧಿಪಾತ್ರಹಸ್ತಿಹಸ್ತಾನಾಂ ನಾಮ | ಪಿಞ್ಣಾ-
ಚಕೋರೀ | ಅವಪರೀತ್ಯಲ್ಪಾಧಿಕ್ಯಾದಿವಿಶೇಷೋಽಪಿ ತದ್ವಾಚಕ ಏವೇತಿ

ಜ್ಞಾಪನಾಯ | ಚನಿಷ್ಠದದಿತ್ಯನುಕಾರಶಬ್ದಃ | ಸನಿಷ್ಠಣದಿತ್ಯತಿಶಯಾರ್ಥೇ |
' ತಾ ವಾ ಏತಾಃ ಸರ್ವಾ ಋಚಃ ಸರ್ವೇ ವೇದಾಃ ಸರ್ವೇ ಘೋಷಾ ಏಕೈವ ವ್ಯಾಹೃತಿಃ
ಪ್ರಾಣ ಏವ ಪ್ರಾಣ ಋಚ ಇತ್ಯೇವ ವಿದ್ಯಾತ್ ' ಇತಿ ಚ ಶ್ರುತಿಃ |

' ದಧ್ನೋಮಥನಶಬ್ದಶ್ಚಾಪ್ಯಂತರ್ನಾದಸ್ವರೂಪತಃ |
ಭೀಷಕತ್ವಂ ಹರೇಬ್ರೂಯಾದಂತರ್ನಾದೋ ಹಿ ಭೀಷಣೇ |
ಗಜಬೃಂಹಿತಮಪ್ಯೇವಂ ಧಿಕ್ಕಾರಸಹಿತಂ ವದೇತ್ |
ಸ್ವರಿತೇನ ಸಮಾಯೋಗಾಧಿಕ್ಯತೌ ಸ್ವರಿತೋ ಯತಃ |
ಮಹಾಮನ್ತಂ ಜಲಾದ್ಯೈಶ್ಚ ಯುಕ್ತಮೇತಾದ್ಯಶಂ ವದೇತ್ |
ಪಾದಭೂಷಾ ಚ ಧಿಕ್ಕಾರಂ ತತ್ತ್ವತಂ ಸ್ವರಿತಂ ವದೇತ್ |
ಅದ್ಭುತತ್ವಂ ಹರೇರ್ವಕ್ತಿ ಪಿಜ್ಞಾಕಣ್ಯಗಶಬ್ದವತ್ |
ತಾಮೇವಾದ್ಭುತತಾಂ ವಕ್ತಿ ಗೃಹಗೋಧಾ ಪರಾಽಪಿ ಚ' ಇತಿ ಶಬ್ದತತ್ವೇ || 02 ||

ಆ ಯತ್ಪ್ರತನ್ಯೇನ್ಯಸ್ಸುದುಘಾ ಅನಪಸ್ಪುರಃ |
ಅಪಸ್ಪುರಂ ಗೃಭಾಯತ ಸೋಮಮಿನ್ಪ್ರಾಯ ಯ ಪಾತವೇ || 06 || (ಋ.8.69.10)

ಯಚ್ಚ ಏನ್ಯಃ - ನದ್ಯಃ, ಆಪತನ್ತಿ ತದ್ಭೋಷಶ್ಚೇನ್ವವಾಚಕಃ |

' ನದೀಸಮುದ್ರಘೋಷಾಶ್ಚ ನಾದತ್ವಾಚ್ಛೈಷ್ಯ ವಾಚಕಾಃ |

ನಾದೋ ಹಿ ಶೈಷ್ಯವಾಚೀ ಸ್ಯಾದೇವಂ ಘೋಷಾಃ ಪರೇಽಪಿ ಚ ' ಇತಿ | ತದರ್ಥಂ ಚ
ನದ್ಯಃ ಆಪತನ್ತಿ |

'ಭೂತಾದಿಭೂತೋಽಮ್ಬುನಿಧಾನಮಧ್ಯೇ ಭೂತ್ವಾ ಹರಿಃ ಸರ್ವಹರೋಽತಿಧಾಮ್ನಾ |
ಅಗಾಧಮಮ್ಬೋ ವಿದಧಾತಿ ಭಸ್ಮಯೋ ವಾಡವಾಗ್ನಿರ್ನೈಹರಿರ್ವಿಚಿನ್ಯಃ'

ಇತಿ ವೈಹಾಯಸಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ |

ಸುದುಘಾಃ - ಸುಷ್ಪಪಾಂ ದೋಹನಕರ್ತೃಃ | ಸ್ಫುರಾಣಾಪಗಮನಮಾಸಾಂ
ನಾಸ್ತೀತ್ಯನಪಸ್ಪುರಃ - ನಿತ್ಯಚಲನಸ್ವಭಾವಾಃ | ಅಪಗತಸ್ಪುರಣತ್ವೇನ ಸೋಮಂ
ಗೃಭಾಯತ | ಅಚಲತ್ವೇನ ಮನೋ ವಾ || 03 ||

ಯೋ ವ್ಯತೀಽರಘಾಣಯತ್ಸುಯುಕ್ತಾಽ ಉಪ ದಾಶುಷೇ |

ತತ್ಕೋ ನೇತಾ ತದಿದ್ವಪುರುಪಮಾ ಯೋ ಅಮುಚ್ಯತ || 07 || (ಋ.8.69.13)

ವ್ಯತೀನ್ - ವಿಶೇಷೇಣಾಧಿಕಾನ್ ದೇವಾನ್ | ಅಘಾಣಯತ್ - ವಿಸ್ತಾರಯಾಮಾಸ |
ದಾಶುಷೇ - ಯಜಮಾನಾಯ ತತ್ಸಮೀಪೇ | ' ಘಣ ವಿಸ್ತಾರೇ ' ಇತಿ ಧಾತೋಃ
ಸುಯುಕ್ತಾನ್ - ಸುಯೋಗರತಾನ್ |

' ವಿಶೇಷೇಣಾಧಿಕತ್ವೇನ ವ್ಯತಯೋ ದೇವತಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ |
ನಿತ್ಯಯೋಗರತಾಶ್ಚೈವ ನಾರಾಯಣಪರಾಯಣಾಃ |
ತ ಏವ ಚೇನ್ಪ್ರಿಯತ್ಮಾನಸ್ತಾನ್ ವಿಸ್ತಾರಯತೀಶ್ವರಃ |
ಮನಆದೀನ್ಪ್ರಿಯಾಣಾಂ ತು ಶಕ್ತಿವಿಸ್ತಾರ ಏವ ತು |
ವಿಸ್ತಾರೋ ದೇವತಾನಾಂ ಸ್ಯಾದ್ಭಕ್ತೇಷು ಹರಿಣಾ ಕೃತಃ '

ಇತಿ ಪ್ರಕಾಶಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ |

' ಚತುರ್ಭಿಃ ಸಾಕಂ ನವತಿಂ ಚ ನಾಮಭಿಶ್ಚಕ್ರಂ ನ ವೃತ್ತಂ ವ್ಯತೀಂರವೀವಿಪತ್ ' ಇತಿ ಚ
ಶ್ರುತಿಃ |

' ಸ ಮೇನ್ದ್ರೋ ಮೇಧಯಾ ಸ್ವಪೋತು | ಅಮೃತಸ್ಯ ದೇವ ಧಾರಣೋ
ಭೂಯಾಸಮ್ | ಶರೀರಂ ಮೇ ವಿಚರ್ಷಣಮ್ | ಜಿಹ್ವಾಮೇ ಮಧುಮತ್ತಮಾ |
ಕರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ಭೂರಿ ವಿಶ್ರುವಮ್ ' ಇತಿ ಚ

' ನ ದೇವಾ ಯಷ್ಟಿಮಾದಾಯ ರಕ್ಷಂತಿ ಪಶುಪಾಲವತ್ |
ಯಂ ತು ರಕ್ಷಿತುಮಿಚ್ಛಂತಿ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಸಂಯೋಜಯಂತಿ ತಮ್ ' ಇತಿ ಭಾರತೇಃ |
ತಕ್ಕಃ - ಜಗತ್ಕರ್ತಾ | ' ತಕ ನಿರ್ಮಾಣೇ ' ಇತಿ ಧಾತೋಃ |
' ನ ವರ್ತವೇ ಪ್ರಸವಃ ಸರ್ಗತಕ್ತಃ ' ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಗಾಚ್ಚ |
ನೇತಾ ಚಾಶೇಷಸ್ಯ | ತದೇವ ವಪುಃ ಸಃ | ಯತ್ ತಜ್ಜಗತ್ಕರ್ತೃನೇತ್ಯರೂಪಮ್ |
' ದೇಹದೇಹಿವಿಭಾಗಶ್ಚ ನ ಕ್ವಚಿತ್ ಪರಮೇಶ್ವರೇ |
ಗುಣತದ್ವದ್ವಿಭಾಗೋ ವಾ ನೇಹ ನಾನೇತಿ ಹಿ ಶ್ರುತಿಃ ' ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ |
' ತದ್ವಿಜ್ಞಾನೇನ ಪರಿಪಶ್ಯಂತಿ ಧೀರಾಃ ಆನಂದರೂಪಮಮೃತಂ ಯದ್ವಿಭಾತಿ ' |
' ಸದ್ಧೇಹಃ ಸುಖಗಂಧಶ್ಚ ಜ್ಞಾನಭಾಃ ಸತ್ವರಾಕ್ರಮಃ |
ಜ್ಞಾನಜ್ಞಾನಃ ಸುಖಸುಖಃ ಸ ವಿಷ್ಣುಃ ಪರಮೋಽಕ್ಷರಃ ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇಶ್ಚ |

‘ವಿಶುದ್ಧವಿಜ್ಞಾನಮರೀಚಿಮಾಲಯಾ ಸಚಿತ್ರರತ್ನಪ್ರಕರಪ್ರಕಾಶಯಾ |
ಪ್ರಕಾಶಿತಾಶೇಷಜಗತ್ಸ್ವ ರೂಪಯಾ ಪ್ರಭುಃ ಸದಾ ಹ್ಲಾದತನುವಿಭೂಷಿತಃ ’

ಇತಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ |

ಉಪಮಾ - ಉಪಮಾಯಾಮ್ | ಉಪಮಾವಿಷಯೇ, ಅಮುಚ್ಯತ ತ್ಯಕ್ತೋಽಭವತ್ |
ನಿರುಪಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

‘ಅಲ್ಪಾಕ್ಷರೇಣ ಶಕ್ಯೇಽಪಿ ವಕ್ತುಂ ಬಹ್ವಕ್ಷರಂ ಯದಿ |
ಉಕ್ತಸ್ಯಾಧಿಕ್ಯಮೇವಾತ್ರ ನಿಷೇಧೇಽಶೇಷತೋ ಭವೇತ್ ’ ಇತಿ ಶಬ್ದನಿರ್ಣಯೇ || 01 ||

ಅತೀದು ಶಕ್ರ ಓಹತ ಇನ್ಪೋ ವಿಶ್ವಾ ಅತಿ ದ್ವಿಷಃ |
ಭಿನತ್ಯನೀನ ಓದನಂ ಪಚ್ಯಮಾನಂ ಪರೋ ಗಿರಾ || 08 || (ಋ.8.69.14)

ವಿಶ್ವಾನ್ ದ್ವಿಷೋಽಜ್ಞಾನಪಾಪಾದೀನತೀತ್ಯ ಶಕ್ರೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಸ್ವಭಕ್ತಾನತಿವಹತ್ಯೇವ ಹಿ |

‘ಯೋಮೇವೈಷ ವೃಣತೇ ತೇನ ಲಭ್ಯಸ್ತಸ್ಯೈಷ ಆತ್ಮಾ ವಿವೃಣುತೇ ತನೂಂ ಸ್ವಾಮ್ ’
‘ತೇಷಾಮಹಂ ಸಮುದ್ಧರ್ತಾ ಮೃತ್ಯುಸಂಸಾರಸಾಗರಾತ್ |
ಭವಾಮಿ ನ ಚಿರಾತ್ ಪಾರ್ಥ ಮಯ್ಯಾವೇಶಿತಚೇತಸಮ್ ’
ಇತ್ಯೈದಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್ ಉಶಬ್ದೇನಾಹ |

ದ್ವಿಶೋಽತೀತ್ಯಾತಿಶಯೇನಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರತ್ಯೋಹತ ಇತ್ಯತಿಶಬ್ದದ್ವಯಾರ್ಥಃ | ಓದನಂ
- ಉನ್ದತೇಃ ಕರ್ಮ ಬನ್ಧನಮ್, ಅಭಿನದ್ಭಗವಾನ್ |

ಕಾನೀನಃ - ಬಾದರಾಯಣಃ | ಪರಃ - ಪರಮಾತ್ಮಾ | ಗಿರೈವ ಪಚ್ಯಮಾನಂ
ಪರಿಪಾಕಕಾಲೇ |

‘ಸಂಶ್ಲೇಷಾದೋದನಂ ಕರ್ಮ ಪಚ್ಯಮಾನಂ ಗಿರೈವ ಹಿ |
ಅಭಿನದ್ಭಗವಾನ್ ವ್ಯಾಸಃ ಸ್ವಭಕ್ತಾನಾಮಶೇಷತಃ ’ ಇತಿ ವ್ಯಾಸಸಂಹಿತಾಯಾಮ್
||02||



ಅರ್ಭಕೋ ನ ಕುಮಾರಕೋಽಧಿ ತಿಷ್ಠನ್ನವಂ ರಥಮ್ |

ಸಪಕ್ಷನ್ಮಹಿಷಂ ಮೃಗಂ ಪಿತ್ರೇ ಮಾತ್ರೇ ವಿಭುಕ್ರತುಮ್ || 09 || (ಋ.8.69.15)

ಅರ್ಭಕ ಇವ ಸ್ಥಿತಃ | ನವಂ ರಥಮಧ್ಯತಿಷ್ಠತ್ | ಕುಮಾರಃ - ಕುತ್ತಿತಮಾರಕಃ | ಅರ್ಭಕ ಇವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೇಹಃ | ಪೂರ್ವಂ ಪೂರ್ವಂ ದೇಹಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ನವಂ ನವಂ ದೇಹಮಧ್ಯತಿಷ್ಠಜ್ಜೀವಮಾದಾಯ |

‘ಜೀವದೇಹಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಸಹ ಜೀವೇನ ಚೇಶ್ವರಃ |

ಜೀವಸ್ಯಾನ್ಯಶರೀರಂ ಚ ಸಮುತ್ತಾದ್ಯ ವಿಶತ್ಯಜಃ’ ಇತಿ ಮಾನ್ಯಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ |

ಕುಮಾರ ಇವಾರ್ಭಕಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹ ಇತಿ ವಾ | ಅರ್ಭಕಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹೋಽಪಿ ನ ಕುಮಾರಕ ಇತಿ ವಾ | ಸಪಕ್ಷತ್ - ಪರಿಪಕ್ಷಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣಮಕರೋತ್ | ಮಹಿಷಂ - ಮಹಾನ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಮೃಗಂ ಮೃಗಯಂತಂ ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಪಿತ್ರೇ ಸ್ವಸ್ಮೈ ಮಾತ್ರೇ ಲಕ್ಷ್ಮೈ ಚ ವಿಭುಕ್ರತುಮ್ - ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಮ್, ಪಿತೃಮಾತೃವಿಷಯೇ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಂ ಪುನಃ ಪೂರಯಾಮಾಸೇತ್ಯರ್ಥಃ |

‘ಜ್ಞಾನಪೂರ್ಣಂ ವಿಧಾತಾರಂ ಮೋಕ್ಷದಾನೇನ ಕೇಶವಃ |

ಸ್ವಪುತ್ರಂ ಪೂರಯಾಮಾಸ ಮಹಿಷಂ ಮಹತಾಂ ಮಹಾನ್’ ಇತಿ ಪ್ರವೃತ್ತೇ || 03 ||

ಯಥಾಸ್ಥಿತಾಃ ಪ್ರಜ್ಞಾತಾಃ | ಇತಸ್ತತಃ ಸಂಯೋಜನಂ ವಿನಾ ಯಥಾಸ್ಥಿತಶಂಸನಂ ಪಥಃ ಪ್ರಾಪ್ತಿಃ |

ಸ ಯೋ ವ್ಯಾಪ್ತೋ ಗತಶ್ರೀರಿವ ಮನ್ಯೇತಾವಿಹೃತಂ ಷೋಳಶಿನಂ

ಶಂಸಯೇನ್ನೇಚ್ಛನ್ನಸಾಂ ಕೃಚ್ಛಾದವಪದ್ಯಾ ಇತ್ಯಥ ಯಃ ಪಾಪ್ಮಾನಮಪಜಿಘಾಂಸುಃ

ಸ್ಯಾದ್ವಿಹೃತಂ ಷೋಳಶಿನಂ ಶಂಸಯೇದ್ವ್ಯತಿಷಕ್ತ ಇವ ವೈ ಪುರುಷಃ

ಪಾಪ್ಮಾನಾವ್ಯತಿಷಕ್ತಮೇವಾಸ್ಮೈ ತತ್ ಪಾಪ್ಮಾನಂ ಶಮಲಮಪ ಹನ್ತಪ ಪಾಪ್ಮಾನಂ

ಹತೇ ಯ ಏವಂ ವೇದ | (ಐ. ಬ್ರಾ. 4 /2)

ವ್ಯಾಪ್ತಃ - ವಿಶೇಷೇಣಾಪನ್ನಃ | ಅವಿಹೃತಮ್ - ಅಸಂಸೃಷ್ಟಮ್ | ಕೃಚ್ಛಾತ್ - ಅಯಥಾಸ್ಥಿತಶಂಸನನಿಮಿತ್ತಾದ್ಭೂತಾದವಾಗ್ಗತಿಂ ಗತಶ್ರೀಕತಾಮೇವ ನ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾಮ್ |

‘ವಿಲೋಮಃ ಶತ್ರುಜಯಕೃತ್ ಸಂಸರ್ಗಃ ಪಾಪನಾಶನಃ |

ಯಥಾಸ್ಥಿತಃ ಶ್ರೀಕರಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಃ ಶಂಸನೇಽಪಿ ಚ’ ಇತಿ ಪ್ರವೃತ್ತೇಃ |

‘ ಗತಶ್ರಿಯಃ ಶ್ರಿಯೋ ಹಾನಿಂ ಪಾಪಹಾನಿಂ ಪರಸ್ಯ ಚ |
ಸಂಸರ್ಗಶ್ಚನ್ಧಸಾಂ ಕುರ್ಯಾಚ್ಚಿಯೋ ವೃದ್ಧಿಂ ಯಥಾಸ್ಥಿತಃ ’ ಇತಿ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯತತ್ತ್ವೇ |
‘ಕಿಂಚಿತ್ತ್ವೇ ಚೋಭಯತ್ವೇ ಚ ಸಂಶಯೇ ಸದೃಶೇ ತತಾ |
ಇವಶಬ್ದಃ ಪ್ರಯುಜ್ಯೇತ ನ್ಯಕ್ವಾರೇಽಪಿ ಚ ಪಣಿತೈಃ ’ ಇತಿ ಶಬ್ದನಿರ್ಣಯೇ |

ಅತೋ ಗತಶ್ರೀತ್ವಸಂಶಯೇಽಪೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಇತಸ್ತತೋ ವಿಶೇಷೇಣ ಸಂಹೃತಂ
ಸಂಯೋಜಿತಂ ವಿಹೃತಮ್ |

‘ ಪಾಪಾನಾಂ ವ್ಯತಿಷಿಕ್ತತ್ವಾದ್ವ್ಯತಿಷಕ್ತಂ ವಿನಾಶಕಮ್ |
ಧನಸ್ಯಾವ್ಯತಿಷ್ಠೇಣ ವ್ಯತಿಷ್ಠೋಽವಿನಾಶಕಃ |
ಸದೃಶಂ ಸದೃಶಸ್ಯೈವ ಯತಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪ್ರವಿನಾಶಕಮ್ |
ತಥಾಪ್ಯಪ್ರಾಪ್ತನಾಶಸ್ಯ ಧನಸ್ಯ ಬಲವತ್ತ್ವತಃ |
ಶಕ್ತುಯಾನ್ ವಿನಾಶಾಯ ಪಾಪಸ್ಯೇಚ್ಛಾಸಮೇಧಿತಮ್ |
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಸ್ವಾದ್ವಿನಾಶಾಯ ನ ಹೀಚ್ಛಾ ಧನಸಂಜ್ಞಯೇ ’ ಇತಿ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯತತ್ತ್ವೇ |

ಅವ್ಯತಿಷಕ್ತತ್ವಂ ಚ ಮೋಕ್ಷೇ ವರ್ತತ ಇತ್ಯತ್ರೋಭಯಾರ್ಥ ಇವಶಬ್ದಃ ಏವಂಭೂತೇನ
ಶಂಸನೇನ ಪಾಪಾಮಾನಮಪಹನ್ತಿ | ಶಮಲಂ ರಾಗಾದಿಕಂ ಚ | ಪಾಪಸ್ಯ
ಪೃಥಗುಕ್ತೇಃ |

‘ ಶಮಲಂ ಪಾಪಮುದ್ಧಿಷ್ಟಂ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಕಂ ತಥಾ |
ಅಪರಾಧಶ್ಚ ಶಮಲಂ ಮಲಂ ಚ ಶಮಲಂ ವಿದುಃ ’ ಇತಿ ಶಬ್ದನಿರ್ಣಯೇ |

ಯ ಏವಮುಪಾಸ್ತೇ ಸೋಽಪಿ ಪಾಪ್ಮಾನಮಪಹನ್ತಿ |

‘ ಋಕ್ಷು ಸಂಸೃಜ್ಯಮಾನಾಸು ಪ್ರೋಚ್ಯಮಾನಂ ಜನಾರ್ದನಮ್ |
ಪುಂಸಂಸೃಷ್ಟಸ್ಯ ಪಾಪಸ್ಯ ನಿಹಂತಾರಂ ವಿಶೇಷತಃ |
ತತ್ರಸಾದೇನ ಮುಕ್ತಸ್ಯ ಪಾಪಾಸಂಸೃಷ್ಟತಾಮವಿ |
ಧ್ಯಾಯನ್ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕೃತ್ವಾಽಪಿ ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಪಾತಕೈಃ ’ ಇತಿ ಪ್ರವೃತ್ತೇ ||

ನ ಚೈವಮಾದಿವ್ಯಾಕ್ಯಾನಾಂ ಸ್ವಾರ್ಥೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಭಾವಃ | ಸಿದ್ಧಾರ್ಥೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸ್ಯ
ಸಾಧಿತತ್ವಾತ್ | ಅವಿರೋಧಾಚ್ಚ | ನ ಚ ಬಹ್ವರ್ಥೇಷು ತಾತ್ಪರ್ಯಕಲ್ಪನೇ
ಕಲ್ಪನಾಗೌರವಮ್ |

ವಚನೇನೈವ ಪ್ರತೀಯಮಾನತ್ವಾದರ್ಥಸ್ಯ ಕಲ್ಪನಾಭಾವಾತ್ | ನ ಚ
ವಾಚನಿಕಾರ್ಥಸ್ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ ಪ್ರತೀಯತೇ ಇತಿ ವಿಶೇಷಃ | ತನ್ಮಾನಭಾವಾತ್ |

ಯತ್ರ ವಾಚನಿಕಾರ್ಥದನ್ಯಸ್ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥಃ ಪ್ರತೀಯತೇ ಲೌಕಿಕವಾಕ್ಯೇಷು ನ ತತ್ರ
 ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಚನಂ ಬೋಧಕಮ್ | ವಚನಲಿಙ್ಗಕಾನುಮಾ ಹಿ ಸಾ |
 ವಿರೋಧಾದಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿರ್ವಾ ಆಪ್ತತ್ವನಿಶ್ಚಯೇ | ಆಪ್ತತ್ವಾನಿಶ್ಚಯೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮೇವ
 ನ ಭವತಿ | ವೇದವಾಕ್ಯಸ್ಯ ತು ವಾಚನಿಕಾರ್ಥಂ ವಿನಾ ನೈವಾನ್ಯೋ ಯುಜ್ಯತೇ |
 ವಾಚನಿಕಾನಾಂ ತು ಬಹೂನಾಮಪ್ಯವಿರೋಧೇ ಸ್ವೀಕಾರ್ಯತಾ ||

‘ ಸ್ವಾಪ್ಯಯಸಮ್ಪತ್ಯೋರನ್ಯತರಾಪೇಕ್ಷಮಾವಿಷ್ಯ ತಂ ಹಿ ’ ಇತಿ ಸೂತ್ರಮ್ |
 ‘ ವಾನಾತ್ಸೂತೇರ್ದೇವಾನಾದ್ವಾಸುದೇವೋ ವಾಸಾದ್ವ್ಯತೇಶ್ಚಾದನಾತ್ ಕ್ರೀಡಯಾ
 ವಾ |
 ಬಲಾದಸುತ್ವಾದ್ವಾತ್ಯತೋ ವರ್ತನಾಚ್ಚ ತಂ ವಾಸುದೇವಂ ಪ್ರವದಂತಿ ವೇದಾಃ ’

ಇತಿ ಚ ಸೌಕರಾಯಣಶ್ರುತಿಃ |

ಮೋಕ್ಷೇಽಪಿ ಸುಪ್ತಿರಸ್ತೀತ್ಯಾಶಙ್ಕಾನಿವೃತ್ಯರ್ಥಮೇವಾನ್ಯತರಪದಮ್ |
 ‘ ರೂಢಿಯೋಗೌ ವಿನಾ ಕಶ್ಚಿನ್ಯೈವಾರ್ಥೋ ವೇದಗೋ ಭವೇತ್ |
 ತತ್ರಾಪಿ ಯೌಗಿಕೋ ಮುಖ್ಯಃ ಸರ್ವತ್ರಾಸ್ತಿ ಸ ವೈದಿಕೇ |
 ಅನವಸ್ಥಾನಿವೃತ್ಯರ್ಥಂ ಯೌಗಿಕೇ ರೂಢಕಲ್ಪನಾ |
 ಜ್ಞಾತೇ ವಿಶೇಷವಿಜ್ಞಾನಂ ವ್ಯವಹಾರೋಽಪಿ ರೂಢಿತಃ’ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕೇ ||

ವಾಚನಿಕಮರ್ಥಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ನಿಯೋಗಾರ್ಥಕಲ್ಪನೇ ಶ್ರುತಹಾನಿರಶ್ರುತಕಲ್ಪನೇತಿ
 ಸರ್ವದೋಷಾಧಿಕೌ ತಸ್ಯ ವ್ಯರ್ಥಮಾಪ್ಯೇತೇ | ಏವಂ ಚ ವದತೋ ವಿಧಿಶಬ್ದಾ
 ನಿರರ್ಥಕಾಃ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾ ವಾ ಸಿದ್ಧಶಬ್ದಾಃ ಸ್ವಾರ್ಥೇ ಪ್ರಮಾಣಭೂತಾ ಇತ್ಯುಕ್ತೇ
 ಕಿಮುತ್ತರಮ್ | ನ ಚ ಕಾರಣಂ ಕಿಂಚಿದ್ವಾಚನಿಕಾನಾಂ ಬಹೂನಾಮಪ್ಯರ್ಥಾನಾಂ
 ತ್ಯಾಗೇ | ಪ್ರತೀಯಮಾನೇ ತು ವಿರೋಧೇ ತದನ್ಯೋಽರ್ಥಃ ಸ್ವೀಕಾರ್ಯೋ ವಾಚನಿಕ
 ಏವ | ಸೋಽಪಿ ವಾಚನಿಕ ಏವೇತ್ಯಪಿ ತತ ಏವ ಸಿದ್ಧೃತಿ |

ಮುಖ್ಯಾರ್ಥಾನಾಂ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ತಾರತಮ್ಯಂ ತು ವಿದ್ಯತೇ |
 ತತ್ರಾಪಿ ಪರಮೋ ಮುಖ್ಯೋ ವಾಚ್ಯೋಽಶೇಷರವೈರ್ಹರಿಃ |
 ತತ್ತನ್ಮುಖ್ಯಾವಿರೋಧೇನ ತದನ್ಯಾರ್ಥಸ್ಯ ಸಜ್ಞಹಃ |
 ಸ್ವತೋ ಮುಖ್ಯವಿರೋಧೇ ತು ತ್ಯಾಜ್ಯೋಽನ್ಯೋಽರ್ಥೋಽಖಿಲೇಷ್ವಪಿ |
 ಇತಿ ಸರ್ವತ್ರ ನಿಯಮಃ ಶಬ್ದಾರ್ಥಜ್ಞಾನಭೂಮಿಷು ’ ಇತಿ ಚ |

ನ ಚ ಕ್ರಿಯಾಯಾಮೇವ ಪ್ರಯೋಜನಂ ನ ಸಿದ್ಧಿ ಇತಿ ಯುಕ್ತಮ್ | ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರೇಽಪಿ
ಮಹಾಪ್ರಯೋಜನದರ್ಶನಾತ್ ಪಿತೃಜೀವನಾದಿವಾಕ್ಯೇ | ಆಹಚ ಸ್ವಯಂ ಭಗವಾನ್ -

‘ ದ್ವಾವಿಮೌ ಪುರುಷೌ ಲೋಕೇ ಕ್ಷರಶ್ಚಾಕ್ಷರ ಏವ ಚ |
ಕ್ಷರಃ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಕೂಟಸ್ಥೋಽಕ್ಷರ ಉಚ್ಯತೇ |
ಉತ್ತಮಃ ಪುರುಷಸ್ತನ್ಯಃ ಪರಮಾತ್ಮೈತ್ಯುದಾಹೃತಃ |
ಯೋ ಲೋಕತ್ರಯಮಾವಿಶ್ಯ ಭಿಭರ್ತ್ಯವ್ಯಯ ಈಶ್ವರಃ |
ಯಸ್ಮಾತ್ ಕ್ಷರಮತೀತೋಽಹಮಕ್ಷರಾದಪಿ ಚೋತ್ತಮಃ |
ಅತೋಽಸ್ಮಿ ಲೋಕೇ ವೇದೇ ಚ ಪ್ರಥಿತಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ |
ಯೋ ಮಾಮೇವಮಸಮ್ಕೂಢೋ ಜಾನಾತಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ |
ಸ ಸರ್ವವಿದ್ಭಜತಿ ಮಾಂ ಸರ್ವಭಾವೇನ ಭಾರತ |
ಇತಿ ಗುಹ್ಯತಮಂ ಶಾಸ್ತ್ರಮಿದಮುಕ್ತಂ ಮಯಾಸನಘ |
ಏತದ್ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ಸ್ಯಾತ್ ಕೃತಕೃತ್ಯಶ್ಚ ಭಾರತ ’ ಇತಿ |
‘ ಶ್ರೇಯಾನ್ ದ್ರವ್ಯಮಯಾದ್ಯಜ್ಞಾಜ್ಞಾನಯಜ್ಞಃ ಪರಂತಪ ’ ಇತಿ ಚ ||
‘ ಧ್ಯಾನಂ ತ್ವಖಿಲಕರ್ಮಭ್ಯೋ ಧ್ಯಾನಾಚ್ಚ ಜ್ಞಾನಮುತ್ತಮಮ್ |
ನ ಜ್ಞಾನಸದೃಶಂ ಕಿಂಚಿತ್ ಪುರುಷಾರ್ಥಪ್ರಸಿದ್ಧಯೇ ’ ಇತಿ ಪ್ರವೃತ್ತೇ |
‘ ದೋರೇಣ ಹ್ಯವರಂ ಕರ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯೋಗಾಧನಿಷ್ಠಯ ’ ಇತಿ ಚ |
ಅಶೇಷಕರ್ಮಪೂಗೋಽಪಿ ವಿಷ್ಣುಧ್ಯಾನಲೇಶಭಾಕ್ |
ತಚ್ಚ ಧ್ಯಾನಂ ಹರೇರ್ಜ್ಞಾನಕೋಟ್ಯಂಶಾಯ ನ ಪೂರ್ಯತೇ ’ ಇತಿ ಕರ್ಮವಿವೇಕೇ |
‘ ತಮೇವಂ ವಿದ್ವಾನಮೃತ ಇಹ ಭವತಿ ನಾನ್ಯಃ ಪನ್ನಾ ಅಯನಾಯ ವಿದ್ಯತೇ ’ ಇತಿ ಚ
ಶ್ರುತಿಃ|

ನ ಚ ಕರ್ಮಮಾತ್ರೇ ಪರ್ಯವಸಿತಿವೇದಸ್ಯ | ಸುಖಜ್ಞಾನಸ್ಯೈವ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವಾತ್
ಅತಃ ಸಿದ್ಧಸ್ಯೈವ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವಮ್ | ಪ್ರಶಂಸಾದೀನಾಂ ಚ ತಾತ್ಪರ್ಯಂ
ವಾಚನಿಕಾರ್ಥಾತ್ಯಾಗೇನೈವ ಕಥಿತಂ ಸ್ವಯಂ ಭಗವತಾ - ‘ ಭಾಕ್ತಂ ವಾಸನಾತ್ಮ-
ವಿತ್ತಾತ್ ತಥಾಹಿ ದರ್ಶಯತಿ ’ ಇತಿ |

ತಸ್ಮಾದ್ವಿರುದ್ಧವತ್ಪ್ರತೀಯಮಾನಾನಿ ಪ್ರಶಂಸಾದೀನಿ ಜ್ಞಾನಸಹಕಾರ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ
ಯೋಜನೀಯಾನಿ | ಪುರಾಣಾದೀನಾಂ ತು ಶ್ರುತ್ಯಾದಿವಿರೋಧೇ ಗೌಣೋಽಪ್ಯರ್ಥೋ
ಯುಜ್ಯತೇ |

‘ ಕುಹಕಂ ಚೇನ್ನಜಾಲಂ ಚ ವಿರುದ್ಧಾಚರಣಾನಿ ಚ |
ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ಜನಂ ಸರ್ವಂ ಮೋಹಯಾಶು ಮಹೇಶ್ವರ ’ ಇತ್ಯಾದಿ ವಾರಾಹೇ ||

ಉದ್ಯದ್ ಬ್ರದ್ಧಸ್ಯ ವಿಷ್ವಪಂ ಗೃಹಮಿನ್ದ್ರಶ್ಚ ಗನ್ಧಹಿ |
ಮದ್ಧಃ ಪೀತ್ವಾ ಸಚೇವಹಿ ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತಸಖ್ಯುಃ ಪದೇ || 01 ||

ಬ್ರದ್ಧಸ್ಯ - ಸೂರ್ಯಸ್ಯ, ವಿಷ್ವಪಂ - ಸ್ವರ್ಗಮ್, ಉದ್ಗನ್ಧಹೀನ್ದ್ರೋಽಹಂ ಚ
ಯತ್ತದಿನ್ದ್ರಗೃಹಂ ಬ್ರದ್ಧಂ ವಿಷ್ವಪಂ ಮದ್ಧಃ ಪೀತ್ವಾ ತತ್ರ ಸಚೇವಹಿಸುಖಮನುಭವಾವ|
ಸಖ್ಯುರಿನ್ದ್ರಸ್ಯ ತ್ರಿಸ್ಪತ್ತಸ್ಥಾನೇಷು |

ಏಕವಿಂಶತಿದಿವ್ಯಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನಿ ದಿವಿ ಚಕ್ರೀಣಃ |
ವಜ್ರಿಣೋ ವಾಽಪಿ ತದ್ಭಕ್ತೈರ್ಭುಜ್ಯಂತೇ ತಾನಿ ಯಾಕೈಃ ’ ಇತಿ ಪ್ರವೃತ್ತೇ |

ಅಪಾಃ ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ಹರಿವಃ ಸುತಾನಾಮಥೋ ಇದಂ ಸವನಂ ಕೇವಲಂ ತೇ ||
ಮಮದ್ಧಿ ಸೋಮಂ ಮಧುಮಂತಮಿನ್ದ್ರ ಸತ್ರಾ ವೃಷನ್ ಜರರ ಆ ವೃಷಸ್ವ || 02 ||
(ಋ.10.96.13.)

ಪೂರ್ವಾನ್ ಸುತಾನ್ ಪ್ರಾತಃ ಸವನಗಾನ್ ಸೋಮಾನಪಾಃ | ಹರೀನಿನ್ದ್ರಿಯಾಣಿ
ವರ್ತಯತೀತಿ - ಹರಿವಃ | ಹರಿಭಿರ್ವರ್ತತ ಇತಿ ವಾ | ಇದಂ ಮಾಧ್ಯನ್ದಿನಂ ಸವನಂ
ತೇ ಕೇವಲಂ | ಅತೋ ಇತ್ಯರ್ಥಾನ್ತರಮ್ | ಮಧುಮಂತಂ - ಸೋಮಂ ಜರರೇ,
ಆವೃಷಸ್ವ - ಸಿಂಹ ಮಮದ್ಧಿ ಚ ಸತ್ರಾ - ಅಸ್ಮತ್ಪ್ರಾಣೇನ ಸಹ | ಪೀತಶಬ್ದವತ್ |
ಅಪೂರ್ವಪಾನತ್ವಾತ್ ತದೇವ ಪಾನಂ ಮುಖ್ಯತ ಇತಿ ಪೀತಶಬ್ದಃ | ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ
ಕೇವಲತ್ವಾತ್ ಕೇವಲಂ ಮಾಧ್ಯನ್ದಿನಂ ಸವನಮ್ | ಮಮದ್ಧೀತಿ ತೃತೀಯಸವನಮ್ |
ತತ್ರ ಹಿ ಮದೋ ವಿಶೇಷತೋ ಭವತಿ ಪೂರ್ತೇಃ | ಇತಿ
ಸವನತ್ರಯರೂಪತಾಷೋಳಶಿನಃ | ವೃಷಣ್ಣತ್ ವೃಷ - ಇನ್ದ್ರಸ್ಯ ವಿಶೇಷತಃ
ಪ್ರಿಯತ್ವಾತ್ | ಏವಂ ಚತುರೂಪತಾ ಷೋಳಶಿನಃ | ರಾಧ್ನೋತಿ ಋದ್ಧೋ ಭವತಿ |

ವಿಹೃತಪಕ್ಷೇ ತು - ಪಾದಾನ್ ವ್ಯವಧಾಯಾರ್ಥಚರ್ಶಃ ಶಂಸೇತ್ | ಪೂರ್ವಾಸಾಂ
ಪರ್ವಾಣಿ ಪದಾನಿ | ಗಾಯತ್ರೈಃ ಪಜ್ಞೈಃ ಪಜ್ಞೇನಾಂ ತು ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಪದೇ
ಶಿಷ್ಯೇತೇ ತಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಣುಯಾತ್ | ಉಷ್ಣಿಹೋ ಬೃಹತೀಭಿರುಷ್ಣಿಹಾಂ
ತೂತ್ತಮಾನ್ದಾದಾನ್ದ್ವಾದ್ವಾ ಕುರ್ಯಾತ್ | ಚತುರಕ್ಷರಮಾದ್ಯಮ್ | ದ್ವಿಪದಾಶ್ಚತುರ್ಧಾ
ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಥಮಾಂ ತ್ರಿಷ್ಟುಭೋತ್ತರಾ ಜಗತೀಭಿರುತ್ತಮಾಯಾಶ್ಚತುರ್ಧಮಕ್ಷರಮನ್ಯಂ

ಪೂರ್ವಸ್ಯಾದ್ಯಮುತ್ತರಸ್ಯಾನುಷ್ಠುಭಮತಿಛನ್ನಸ್ವ ವದಧ್ಯಾತ್ | ದ್ವಿತೀಯತತ್ಪ್ರತೀಯ-
ಯೋಸ್ತತೀಯಯೋಃ ಪಾದಯೋರವಸಾನತ ಉಪದಧ್ಯಾತ್ | ಪ್ರಚೇತನೇತಿ
ಪೂರ್ವಸ್ಯಾಮ್ | ಪ್ರಚೇತಯೇತ್ಯುತ್ತರಸ್ಯಾಮ್ ಉತ್ತರಸ್ವಿತರಾನ್ ಪಾದಾನ್
ಪಷ್ಠಾನ್ ಕೃತ್ವಾ ಅನುಷ್ಠುಪ್ ಕಾರಂ ಶಂಸೇತ್ | (ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತಸೂತ್ರ 6/3)

ಮಹಾನಾಮ್ನೀನಾಂ ಪಞ್ಚಾಕ್ಷರಾನುಪಸರ್ಗಾನುಪಸೃಜತ್ಯೇಕಾದಶಾಕ್ಷರೇಷು
ಪಾದೇಷು ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ವಾ ಏಷ ಚ್ಛನ್ನೋಭ್ಯಃ ಸನ್ನಿರ್ಮಿತೋ ಯತ್ ಷೋಳಶೀ
ತದ್ಯನ್ಮಹಾನಾಮ್ನೀನಾಂ ಪಞ್ಚಾಕ್ಷರಾನುಪಸರ್ಗಾನುಪಸೃಜ್ಯತೇಕಾದಶಾಕ್ಷರೇಷು
ಪಾದೇಷು ಸರ್ವೇಭ್ಯ ಏವೈನಂ ತಚ್ಛನ್ನೋಭ್ಯಃ ಸನ್ನಿರ್ಮಿಮೀತೇ ಸರ್ವೇಭ್ಯಶ್ಚನ್ನೋಭ್ಯಃ
ಸನ್ನಿರ್ಮಿತೇನ ಷೋಳಶಿನಾ ರಾಧೋತಿ ಯ ಏವಂ ವೇದ್ || 03 || (ಐ.ಬ್ರಾ.4.1.4.5.)

ಮಹಾನಾಮ್ನೀನಾಂ ಪಞ್ಚಾಕ್ಷರಾನುಪಸರ್ಗಾನುಪಸೃಜ್ಯತೇಕಾದಶಾಕ್ಷರೇಷು
ಪಾದೇಷು | ' ಏವಾಹ್ಯೇವಾ ಅಪಾಃ ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ಹರಿವಃ ಸುತಾನಾಂ ಏವೈಹೀನ್ದ್ರಂ
ಅತೋ ಇದಂ ಸವನಂ ಕೇವಲಂ ತೇ | ಏವಾಹಿ ಶಕ್ರೋ ಮಮದ್ಧಿ ಸೋಮಂ
ಮಧುಮಂತಮಿನ್ದ್ರ ವಶೀ ಹಿ ಶಕ್ರಃ ಸತ್ರಾ ವೃಷಜ್ವರರ ಆವೃಷಂತೇತಿ ' ||

ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಪೂರ್ವಕಂ ಚ ಕರ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಮ್ |

'ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತಂ ಮನ್ಯಮಾನಾ ವರಿಷ್ಠಂ ನಾನ್ಯಚ್ಛೇಯೋ ವೇದಯಂತೇ ಪ್ರಮೂಢಾಃ |
ನಾಕಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠೇ ಸುಕೃತೇ ತೇಽನುಭೂತ್ವಾ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಹೀನತರಂ ವಾ ವಿಶಂತಿ |
' ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯಮಪ್ಯಚ್ಯುತಭಾವವರ್ಜಿತಂ ನ ಶೋಭತೇ ಜ್ಞಾನಮಲಂ ನಿರಜ್ಞಾನಮ್ |
ಕುತಃ ಪುನಃ ಶಶ್ವದಭದ್ರಮೀಶ್ವರೇ ನ ಚಾರ್ಪಿತಂ ಕರ್ಮ ಯದಪ್ಯಕಾರಣಮ್ ' |
'ಯತಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೂತಾನಾಂ ಯೇನ ಸರ್ವಮಿದಂ ತತಮ್ |
ಸ್ವಕರ್ಮಣಾ ತಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಂ ವಿಸ್ತಂತಿ ಮಾನವಃ ' |
'ತೈವಿದ್ಯಾ ಮಾಂ ಸೋಮಪಾಃ ಪೂತಪಾಪಾ ಯಜ್ಞೈರಿಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವರ್ಗತಿಂ
ಪ್ರಾರ್ಥಯಂತೇ |
ತೇ ಪುಣ್ಯಮಾಸಾದ್ಯ ಸುರೇನ್ದ್ರಲೋಕಮಶ್ನಂತಿ ದಿವ್ಯಾನ್ ದಿವಿ ದೇವಭೋಗಾನ್ ' |



‘ ಮಯಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸಂನ್ಯಸ್ಯಾಧ್ಯಾತ್ಮಚೇತಸಾ |
ನಿರಾಶೀರ್ನಿರ್ಮಮೋ ಭೂತ್ವಾ ಯುಧ್ಯಸ್ವ ವಿಗತಜ್ವರಃ |
ಯೇ ಮೇ ಮತಮಿದಂ ನಿತ್ಯಮನುತಿಷ್ಠಂತಿ ಮಾನಾವಾಃ |
ಶ್ರದ್ಧಾವನಾತೋಽನಸೂಯಂತೋ ಮುಚ್ಯಂತೇ ಅಪಿ ಕರ್ಮಭಿಃ |
ಯೇ ತ್ವೇತದಭ್ಯಸೂಯಂತೋ ನಾನುತಿಷ್ಠಂತಿ ಮೇ ಮತಮ್ |
ಸರ್ವಜ್ಞಾನವಿಮೂಢಾಂಸ್ತಾನ್ ವಿಧಿ ನಷ್ಟಾನಚೇತಸಃ ’ |
‘ತಪಸ್ವಿನೋ ದಾನಪರಾ ಯಶಸ್ವಿನೋ ಮನಸ್ವಿನೋ ಮನ್ತ್ರವಿದಃ ಸುಮಂಜಲಾಃ |
ಕ್ಷೇಮಂ ನ ವಿಂದಂತಿ ವಿನಾ ಯದರ್ಪಣಂ ತಸ್ಮೈ ಸುಭದ್ರಶ್ರವಸೇ ನಮೋ ನಮಃ ’ |
‘ಏಷ ಉ ಏವ ದಾಶ್ವಾನ್ ಯ ಏವಂ ವೇದ ’ |
‘ ಯದೇವ ವಿದ್ಯಯಾ ಕರೋತಿ ಶ್ರದ್ಧಯೋಪನಿಷದಾ ತದೇವ ವೀರ್ಯವತ್ತರಮ್
ಭವತಿ ’ |
‘ಪರಂ ಭಾವಮಜಾನಂತೋ ಮಮ ಭೂತಮಹೇಶ್ವರಮ್ |
ಮೋಘಶಾ ಮೋಘಕರ್ಮಣೋ ಮೋಘಜ್ಞಾನಾ ವಿಚೇತಸಃ’ |
‘ಸರ್ವಗುಹ್ಯತಮಂ ಭೂಯಃ ಶೃಣು ಮೇ ಪರಮಂ ವಚಃ |
ಇಷ್ಟೋಽಸಿ ಮೇ ದೃಢಮಿತಿ ತತೋ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ಹಿತಮ್ |
ಮನ್ಮನಾ ಭವ ಮಧ್ಯಕ್ತೋ ಮದ್ಯಾಜೀ ಮಾಂ ನಮಸ್ಕುರು |
ಮಾಮೇವೈಷ್ಯಸಿ ಸತ್ಯಂ ತೇ ಪ್ರತಿಜಾನಿ ಪ್ರಿಯೋಽಸಿ ಮೇ ’ |
‘ವಿಜ್ಞಾನಮಾನಂದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ರಾತಿರ್ದಾತುಃ ಪರಾಯಣಮ್ |
ತಿಷ್ಠಮಾನಸ್ಯ ತದ್ವಿದಃ ’..... ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿಭ್ಯಃ ||

ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯಾಜಭವಶಕ್ರೋಷ್ಠರುಷ್ಮಿಖೈಃ |
ಸದಾ ವಂದಿತಪಾದಾಯ ಶ್ರೀಪಾಯ ಪ್ರೇಯಸೇಽಧಿಕಮ್ ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತಃ ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯಃ ||

	ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು		
	ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣವಶೇ ಸರ್ವಂ ಸ ವಿಷ್ಟೋರ್ವಶಗಃ ಸದಾ		
	ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ ದೇವತಾಮಣ್ಡಲಾಖಣ್ಡಮಣ್ಡಾನಮ್		